N°. 102. ZATURDAG 28 APRIL. A°. 1860.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is *f* 24 's jaars of *f* 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaars en Postkantoren Abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat, Wijk 10, N°. 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels .... *f* 1.—
Iedere regel meer .... - 0.20
Andere Advertentiën per regel .... - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een

BIJVOEGSEL.

KOLONIEN.

(Per Overland-Mail.)

BATAVIA 9 Maart

In de Javasche Courant leest men:

„In den vroegen morgen van den 24sten februarij jl. is met de mail naar Europa teruggekeerd jhr. Joan Cornelis Reynst.

„Den 23sten januarij 1798 te Velp geboren, kwam hij den 18den januarij 1816 als ambtenaar der vijfde klasse in Indië aan, waar hij den 15 october daaraanvolgende zijne loopbaan als tweede commies ter algemeene rekenkamer begon, en den 2 december van het volgende jaar tot eersten commies bij dat bureau benoemd werd. Achtereenvolgens werd hij in maart 1818 secretaris bij den resident van Cheribon, in januarij 1819 secretaris bij den hoofdinspecteur der finantiën, in junij van dat jaar, en alzoo op 21jarigen leeftijd, resident van Sambas, in april 1822 toegevoegd aan den directeur der inkomende en uitgaande regten, in julij 1822 toegevoegd aan den commissaris van Palembang, in julij 1823 adjunct-commissaris van Palenbang en tevens resident van dat gewest. In december 1825 kwam hij wegens ziekte op wachtgeld en bleef op dien voet gedurende 18 maanden, terwijl hij intusschen op verschillende wijzen werkzaam was, tot dat hij in november 1826 benoemd werd tot waarnemend directeur van 's Lands producten en civiele magazijnen. In mei 1827 volgde hierop zijne benoeming tot waarnemend algemeenen secretaris; in september 1827 tot directeur van 's Lands producten en civiele magazijnen, en in december 1830 tot waarnemend directeur-generaal van finantiën, terwijl hij in november 1830 benoemd was tot ridder van de orde van den Nederlandschen Leeuw. Na ruim 16jarige dienst werd hij in februarij 1833 definitief tot directeur-generaal van finantien benoemd en belast met de functien van directeur der middelen en domeinen gedurende het verlof van den heer du Puy. Sedert werd hij nogmaals belast met de waarneming der directie van producten en civile magazijnen, waarvan hij eervol ontslagen werd in mei 1833. In september 1836 nam hij zitting in den Raad van Nederlandsch-Indië, bij welke gelegenheid hem de bijzondere tevredenheid van Z. M. den Koning te beurt viel voor de door hem als directeur-generaal bewezene diensten, welke betrekking hij nog bleef waarnemen tot in maart 1838, wanneer hij daarvan ontheven werd, onder betuiging van den dank van het Gouvernement voor de goede en gewigtige diensten, door hem met den meesten ijver en volharding bewezen. Na in 1838 een tweejarig verlof naar Nederland verzocht en verkregen te hebben, werden hij en zijne wettige afstammelingen, zoo mannelijke als vrouwelijke, bij Koninklijk besluit van 31 augustus 1840, n.° 69, in den Nederlandschen adelstand verheven. In julij 1842 werd hij gedurende de afwezigheid van den vice-president van den raad van Nederlandsch-Indië, waarnemend Gouverneur-Generaal, belast met het dagelijksche beheer van zaken. Door Z. M. den Koning werd hij in februarij 1843 benoemd tot vice-president van den raad van Nederlandsch-Indië, in welke hoedanigheid hij in 1844 na den dood van den gouverneur-generaal M. P. Merkus als waarnemend Gouverneur-Generaal optrad tot de aanvaarding van het bestuur door den Minister van Staat J. J. Rochussen op den 28 september 1845. Eindelijk in januarij 1850 werd hij op de meest eervolle wijze uit 's Lands dienst ontslagen, onder dankbetuiging namens Z. M. den Koning voor zijne langdurige en trouwe diensten. Hij was kommandeur van de orde van den Nederlandschen Leeuw en van het Legioen van Eer. In het burgerlijk leven teruggekeerd, hield hij niet op in het algemeen belang nuttig te zijn, — getuige de jongens-weezen-inrigting te Soerabaija en de escompto-maatschappij te Batavia. Groot was zijne ervaring, veelzijdig zijne kennis, door welk een en ander, gevoegd bij zijne overige hoog te waarderen hoedanigheden en minzamen omgang, hij zich de hoogachting afdwong van ieder die met hem in aanraking kwam, waarvan hem bij zijn vertrek op de ondubbelzinnigste wijze nog een streelend bewijs gegeven werd."

— De Gouverneur-Generaal van Ned. Indië heeft bij besluit van den 23sten ll. goedgevonden en verstaan, krachtens magtiging des Konings, de premie, gesteld op den overgang van onderofficieren en korporaals van het leger in Nederland bij dat in Oost-Indië, te beschouwen als eene gratificatie, met bepaling dat het aannemen daarvan door de onderofficieren en korporaals van alle wapens, die bij het Oost-Indisch leger overgegaan zijn of zullen overgaan, voor hen geen beletsel zal daarstellen voor de toelating tot het examen voor den rang van 2den luit. in Indië (Staatsbl. 1855, n.° 35).

— De Gouverneur-Generaal, gevolg gevende aan de door den Koning verleende magtiging; lettende op de artikelen 20, 29, 31 en 33 van het reglement op het beleid der Regering van Nederlandsch Indië; heeft bij besluit van den 29sten ll. goedgevonden en verstaan:

Art. 1. De ordonnantie van 20 februarij 1857 (Staatsblad n.° 10) wordt ingetrokken.

Art. 2. De termijn, binnen welken van den ongebroken aanvoer in Nederland van ladingen producten, die uit Indië afkomstig zijn, aldaar ter plaatse van den uitvoer, moet blijken, ter verkrijging der voordeelen aan zoodanigen aanvoer verbonden, wordt weder gesteld op twaalf maanden.

Art. 3. Na het verstrijken van dien termijn worden de hoogere en additionele regten, bij den uitvoer naar elders dan naar Nederland verschuldigd, onmiddellijk ingevorderd, met bijberekening van 6 pct. renten over het ter zake te betalen bedrag.

Art. 4. Wanneer daarna binnen den tijd van nog zes maanden ter plaatse van den uitvoer in Indië blijken mogt, dat de lading toch werkelijk in Nederland ongebroken aangebragt en ingevoerd is, wordt het evenbedoelde door belanghebbenden betaalde bedrag met de renten, die daarvan door hen zijn voldaan, terug betaald.

Art. 5. Deze ordonnantie treedt in werking op den dag der uitgifte van het Staatsblad, waarin zij is opgenomen.

— Willende voorzien in een behoorlijk toezigt op de naleving der voorschriften, opgenomen bij de 1ste § van art. 52 der ordonnantie van 16 october 1817 (Staatsblad n.° 50): lettende op de artikelen 20, 29, 31 en 33 van het reglement op het beleid der regering van Nederlandsch Indië; heeft de Gouverneur-Generaal bij besluit van 3 dezer goedgevonden en verstaan:

Art. 1. De eerste exemplaren, waarvan de nederlegging ter drukkerij is bevolen bij het 1ste lid van art. 52 der bovengenoemde ordonnantie, worden in den loop der maand, volgende op die, waarin die nederlegging behoort te geschieden, door den drukker overgebragt bij den ambtenaar, die overeenkomstig het laatste lid van art. 108 van het reglement op de regterlijke organisatie en het beleid der justitie, belast is met de uitoefening der functien van het openbaar ministerie bij het residents geregt; aan welken ambtenaar het dadelijk toezigt ten deze wordt opgedragen.

Art. 2. De drukker verbeurt eene boete van *f* 50 voor elk eerste exemplaar, waarvan de verpligte overbrenging niet binnen den bij art. 1 gestelden termijn plaats vindt.

Art. 3. Deze ordonnantie is op 's Lands drukkerij niet van toepassing, welke instelling onderworpen blijft aan de contrôle der algemeene rekenkamer.

— Gedurende de maand december ll. is aan inkomende en uitgaande regten op Java en Madura ontvangen eene som van *f* 835,263:46½. De ontvangst over de twaalf maanden van 1859 bedraagt *f* 9,595,460:57. Hieronder is echter begrepen: aan fictieve regten op Gouvernements producten *f* 2,003,337:30, en aan terugbetaalde regten *f* 147,543:95, zoodat de zuivere ontvangst *f* 7,440,579:52 beloopt. Gedurende 1859 is meer ontvangen dan over dien tijd in 1857: *f* 492,524:71 en in 1858 *f* 335,601:83½.

— Volgens openbaar gemaakten staat van den stand van het rijstgewas, onder ultimo januarij 1860, was die staat in de verschillende residentien en afdeelingen van Java over het algemeen gunstig.

— Den 24 ll. heeft de stoomboot Palembang, kapitein Küller, deze reede verlaten, zich begevende over Muntok en Riouw naar Singapore, tot het overbrengen en afhalen der landmailpakketten. Het getal brieven, dit maal verzonden, was als volgt:

Per overlandmail via Marseille 4344, Triest 1082 en Southampton 351 stuks; en naar Singapore 891, Banka 408, Billiton 38, Palembang 476 en Riouw 167. Totaal 7757 stuks.

KRAWANG. — De zware regens op den 23 februarij gevallen, hebben de rivier Tjikao tot eene buitengewone en ongekende hoogte (10 voeten) doen rijzen, terwijl de onlangs aangelegde hangbrug over die rivier niets geleden heeft, niettegenstaande het water tegen het voetstuk, dat door handenarbeid is aangelegd, aan den zuidkant met geweld sloeg. Verscheidene afdammingen en waterleidingen hebben door den buitengewoon hoogen waterstand min of meer geleden en is de toegebragte schade door kracht van menschen en buitengewonen dienstijver der inlandsche ambtenaren weder hersteld. De Tjitaroem is op dien dag buiten hare oevers getreden, waarbij een gedeelte van het district Krawang, de groote postweg, zoomede die naar Bekassi tot twee voeten onder water zijn geraakt. Het district Tjabang Boengin is geheel overstroomd en staat nog gedeeltelijk onder water, hetgeen echter geen nadeel aan het ploegen en beplanten der sawahs te weeg bragt.

PREANGER REGENTSCHAPPEN. — Den 5 februarij is de brug over de rivier Tjiplang (onder Soemedang), en den 9den daaraanvolgende de brug Tjidjarian (onder Tjiandjoer district Plaboean), ten gevolge van den zwaren regen en hoogen waterstand ingestort en weggeslagen; herstellingen zijn daaraan zoo veel mogelijk gedaan, dan wel noodbruggen gelegd.

TAGAL. — Op den 3den, 5den, 9den, 10den en 11den februarij zijn op vijf verschillende plaatsen in het regentschap Brebes vijf personen door den bliksem getroffen en gedood.

SAMARANG. — In den avond van den 11den februarij, ongeveer ten 6 ure, is de tabaksloods van den heer D. F. Stoll te Tegalsari (Kradenan), door den bliksem getroffen en voor een gedeelte in brand geraakt. Door spoedig aangebragte hulp is het gelukt den brand te blusschen.

ZUID- EN OOSTER-AFDEELING VAN BORNEO. — Per telegraaf via Soerabaija is de tijding ontvangen, dat den 9 februarij jl. de versterking te Amonthai met groot verlies des vijands, doch met gering verlies aan onze zijde, is genomen, ten gevolge waarvan de geheele Benoea Lima in onderwerping is gekomen. Hidaijat, die bij publicatie van 5 februarij jl. als mangkoe boemi of Rijksbestuurder vervallen verklaard en gesommeerd is om zich ter beschikking van den Gouvernements commissaris te stellen, is, in verband met de expeditie tegen Amonthai met dien commissaris in correspondentie getreden. Eenige benden uit de Boven Doeson hebben in den nacht van den 8 op den 9 februarij Marabahan aangevallen, doch zijn met groot verlies afgeslagen.

Radja Moening is den 5 februarij door kapit. Schiff te Tjambai overvallen en dood in onze handen gevallen, bij welke gelegenheid de 1ste luiten. Blondeau is gesneuveld.

Eene naar Taäl opgerukte colonne, sterk 75 man, is aldaar den 10 februarij met een overmagtigen vijand slaags geweest, zonder eene beslissende uitkomst.

In de Boven Doeson had den 11den februarij de eerste ontmoeting met de benden van Soerapati plaats. De Suriname geraakte door twee schoten uit den op de Onrust buit gemaakten 30ponder buiten gevecht, bekwam 1 doode en 17 gekwetsten. Nadat de Montrado en Celebes ter versterking waren aangekomen, werd den 22sten februarij de aanval op de vijandelijke benting hervat, die alstoen met het daarin aanwezige geschut, door eene omtrekking en een aanval in den rug, door de landmagt onder kapitein Ravestein, terwijl de zeemagt het front bezig hield, is genomen.

De Montrado, onder bevel van den luitenant ter zee 2de klasse Dronkers, begon den aanval en bekwam daarbij almede een schot uit den 30ponder, met weinig schade aan het vaartuig.

WESTERAFDEELING VAN BORNEO. — Berigten over de maand januarij jl. behelzen het volgende: Sambas. Te Sepang is door onachtzaamheid een goudgraver door eene aardstorting in de mijn, waarin hij werkzaam was, bedolven. Te Seminis heeft men een stuk gedegen goud van 3½ thail gevonden en de twee goudmijnen te Soengi Asem hebben eene vroeger nimmer verkregene hoeveelheid goud (8 thail) opgeleverd. De padi stond over het algemeen goed. Montrado. De goud-productie was in 1859 zeer voordeelig, wordende die geschat op 3000 thails of eene waarde van *f* 200 000. De goudligting was in de maand januarij weder begonnen, even als de rijstoogst op de natte velden, die gunstig beloofde te zijn. Rust en tevredenheid onder de bevolking waren dien ten gevolge zeer gewenscht. Landak en Tajan. De waterstand was zeer laag en daardoor geen afvoer van houtwerken uit Mataboerik mogelijk. De padiaanplant deed een goeden oogst verwachten. Sintang. In de mijn Nassau, behoorende onder Soengi Ajn, is eene Chinesche familie, uit 4 personen bestaande, vermoord, met het kennelijke doel om haar te berooven. De moordenaren, Maleijers in gemeenschap met Dajaks, zijn ontdekt, doch hebben zich uit de voeten weten te maken. Een op hen gelost geweerschot miste. Men bleef hen echter aanhoudend nasporen.

CELEBES en ONDERHOORIGHEDEN. — Berigten over de maand januarij 1860 behelzen het volgende:

De weêrsgesteldheid was gedurende de afgeloopen maand over het algemeen zeer ruw. Zoo ter hoofdplaats Makasser als in de omstreken zijn verscheidene huizen omgewaaid. Het marine- en steenkolen-hoofd werd ten gevolge dier zware branding gedeeltelijk weggeslagen en de communicatie met de reede eenige dagen gestremd. In de Noorder- en Zuider-districten was het weder mede zeer stormachtig; de rivieren traden buiten hare oevers, boomen werden ontworteld en bruggen en huizen stortten in. Ook de afdeeling Bonthain had veel te lijden. Gedurende januarij was men in de Noorder- en Zuider-districten bezig de padivelden te bewerken. In de afdeeling Bonthain was men bezig met het snijden der padi en het overplanten van zaaipadi. Het te veld staande 2de gewas beloofde daar eenen rijken oogst. In januarij kwamen ter reede Makasser ten anker: 7 Europeesch getuigde schepen en 18 inlandsche vaartuigen, terwijl van daar vertrokken 7 râschepen en 84 inlandsche vaartuigen. Het minder levendige vertier daar ter plaatse was alleen aan het ongunstige weder te wijten.

Het is der politie gelukt om Pangala, beschuldigd van medepligtigheid aan den moord op den gewezen gezaghebber der Zuider-districten, W. O. Burgemeestre, in handen te krijgen. Bij zijn verhoor werden door hem als medepligtigen aan voorschreven moord opgegeven de inlanders Mandja en Kolli, van welke de laatstgenoemde bereids den gezaghebber der Zuider-districten in handen gevallen en naar Makasser opgezonden is. De rust in de Noorder-districten was gewenscht. De regent van Labakkang is den 28 januarij naar Torokaija opgerukt om Ambo Dallé, onechten zoon van wijlen den leenvorst van Tanette, Laroempang, die zich daar had gevestigd en zich onledig hield met het opkoopen van gestolene voorwerpen, te verjagen. — Ambo Dallé is op de vlugt gegaan, na alvorens eenige geweerschoten met het volk van Labakkang te hebben gewisseld.

De rust en orde te Polongbanking (Zuider-districten) begint zich meer en meer te herstellen en de bevolking legt zich weder op den landbouw toe. In Bonthain en Boelecomba laat de rust niets te wenschen over. Van Tanette had men allezins gunstige berigten nopens de inwendige rust.

Uit Boni zijn berigten ontvangen, loopende tot den 18 februarij jl. De weersgesteldheid verbeterde en met deze ook de ziektetoestand der troepen. Den 13 februarij vertrok het stoomschip Java, aan boord hebbende de 4de en 6de compagnie van het 4de bataillon, naar Samarang, doch raakte in den middag van dien dag vast op de Malla Malla reven, ten zuiden van Sindjai; Zr. Ms. stoomschip Gedeh, den 15 daaraanvolgende van Soerabaija terug komende, heeft getracht de Java met hoog water van die reven af te slepen, doch te vergeefs. De troepen en goederen zijn op de Gedeh overgenomen. Men zou eenige dagen later bij springtij andermaal beproeven het schip vlot te krijgen, hetgeen alsdan waarschijnlijk zou gelukken. Na de aankomst der op de Java geëmbarkeerde troepen zullen negen compagnien infanterie op Java zijn teruggekeerd: 5 van het 14de en 4 van het 4de bataillon. De 6de kompagnie van het 14de bataillon zou worden overgevoerd met de uit de Molukken terugkeerende mailboot.

De afgevaardigden van Wadjoe tot het sluiten van een contract waren nog niet aangekomen, weshalve de adsistent-resident Bakkers derwaarts zou vertrekken, om de oorzaak van hun lang wegblijven op te sporen.

PALEMBANG. — De handel ter hoofdplaats was gedurende de maand januarij jl. vrij levendig. Uit de binnenlanden werden aangebragt 6625 pik. rijst, 5545 pik. padi, 1362 pik. kapas, 121 pik. getah karet en 27 thails stofgoud. Voor de rijst werd *f* 5 per pikol betaald, terwijl de kapas gemiddeld tegen *f* 8.25 van de hand werd gezet. Het zout-debiet bedroeg 79 koijang, 26 pikol, 50 kati. Aan tolregten werd eene som van *f* 7,918:94 ontvangen. Het te velde staande padigewas beloofde in de benedendivisiën een goeden oogst.

Uit de Lematang Oeloe luiden de berigten tot ultimo januarij voortdurend gunstig. Pirahoen zwerft met eenige weinige volgelingen, bijna zonder aanhang, rond. Ook in de Kikim was de stand van zaken naar omstandigheden gewenscht. In de Ampat Lawang en Redjang was alles rustig en tot den 14den februarij 1860 was niets bijzonders in de residentie voorgevallen.

BANKA. — Gedurende de maand januarij jl. zijn te Muntok regtstreeks uit China aangebragt 249 Chinesche nieuwelingen, welke in de verschillende mijnen zijn ingedeeld, terwijl nog eenige wankang's met nieuwelingen verwacht worden.

LAMPONGSCHE DISTRICTEN. — Berigten over de maand januarij jl. melden, dat de padi-aanplantingen overal zeer goed stonden, en dat de jonge peper- en koffijaanplantingen mede niet te wenschen overlieten. Belangrijke aanvoeren van rijst deden den prijs daarvan op de hoofdplaats van *f* 8 tot *f* 5 en in de binnenlanden van *f* 12 tot *f* 8 dalen. Uit de verschillende afdeelingen der residentie kwamen te Telok Betong aan 6 praauwen en van daar vertrokken weder 7 praauwen naar die afdeelingen. De handel was levendig. 41 praauwen van Java en één van Palembang bragten aan *f* 13,250 aan geld, 1.073 pic. rijst, eene groote massa Chineesch aarde- en ijzerwerk, benevens vele manufacturen van Oosterschen en Westerschen oorsprong. Naar Java werd in 31 praauwen uitgevoerd 504 pic. gomelastiek, 159 pic. peper, 4 pic. koffij, 275 pic. damar, 23 pic. kapas, 26,000 kokosnoten, benevens andere kleinigheden. In den loop van de maand januarij werden 7 groote tijgers en 27 rhinocerossen afgemaakt, en daarvoor *f* 478 aan premien uitbetaald.

SELAPARANG (LOMBOK). — Blijkens schrijven van den jongsten Vorst van Selaparang aan den adsistent-resident, gecommitteerde voor de zaken van Bali en Lombok, is den 27 junij 1859 bij Pidjoet (Selaparang) gestrand eene Bimanesche praauw padoeakan en in de maand december jl. nabij Bangkoe-Bangkoe (Selaparang) de te Soerabaija te huis behoorende schoener Bingsing, gezagvoerder Oei Sian, op hare terugreis van Bali Badoeng, geladen met rijst, koffij, klapperolie en eijeren. De schipbreukelingen van beide deze vaartuigen zijn op last van bedoelden Vorst, Ratoe Agoeng Agoeng Gedeh Karang Asem, zooveel mogelijk geholpen en bijgestaan, terwijl het hem is mogen gelukken door zijne bemoeijingen een gedeelte der lading van de praauw padoeakan te redden.

BILLITON. — Berigten over de maand januarij melden, dat in alle mijnen kon gewerkt worden, terwijl men in sommige nog niet gedaan had met smelten. De rijst kostte *f* 8 de pikol. Den 24 januarij waren 279 Chinesche nieuwelingen aangebragt, die na geregistreerd te zijn bij de verschillende mijnen werden ingedeeld.

— Als passagiers zijn van Java naar Nederland vertrokken: per Agatha Maria, kapit. van Zijp: de heeren W. Leverstein, J. M. Huysdens en familie. — Per Nieuw-Holland, kapit. Tuk: de heer E. H. Bletterman, jongeheer K. L. Loman, de ligtmatroos C. Stikkel en bediende. — Per Alcor, kapit. van Oppen: de heer Hoolboom en familie. — Per Jan de Witt, kapit. Guyt jr.: de afgetreden secretaris van Probolingo C. L. von Valentini en echtgenoot en jongeheer W. van der Elst. — Per Copernicus, kapit. Visser: de heeren van Delden en familie met twee Javaansche bedienden, de luitenant-kolonel Baden, echtg. en familie, en majoor Haiting met een Javaanschen bediende.

Door Z. Exc. den Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië zijn de volgende beschikkingen genomen:

Civiel Departement.

Bevorderd: bij de landel. ink. en kult., tot contr. der 1ste kl. W. H. van der Hell; tot control. der 2de kl. G. R. Lucardie.

Benoemd: tot adv. en proc. bij het Hoog geregtshof van Nederl.-Indië mr. F. E. Embrechts; tot vendum. te Tjiandjoer W. J. Pahud; tot notaris te Soerabaija D. Busken Huet; tot kommies op het resid.-kant. te Djokjokarta Ch. W. Bogaardt; tot kommies op het resid.-kantoor in de Lampongsche Districten W. A. Seitz; tot predikant bij de Evang. gemeente te Batavia ds. J. F. G. Brumund; tot lid in den raad van justitie te Makasser (gouvernement Celebes en Onderhoorigh.), A. van Kerkwijk; tot subst.-griff. bij den raad van just. te Samarang mr. H. C. M. van Kervel; tot griffier bij den raad van just. te Makasser mr. J. J. Schneither; tot kommies op het bureau van den ads.-res. te Tjilatjap (Banjoemaas), F. R. Toorop; bij de algemeene secretarie: tot 1sten kommies P. F. L. Kist; tot 2den kommies C. van den Muysenberg; tot 3den kommies J. C. Diemont; tot kommies op het kantoor van den ads.-res van Grissee (res. Soerabaija) J. J. Herkules; tot kommies op het adsist.-resid. bureau te Montrado W. Plassoer; tot 3den kommies op het resid.-kant. te Muntok J. Kieffer.

Ontslagen: eervol op hun verzoek, uit 's Lands dienst, de ingenieur der 3de kl. voor de mijnen in Ned.-Indië O. F. U. J. Huguenin; als notaris te Soerabaija N. S[illegible]rant; en met behoud van regt op pens., de kommies op het resid.-kantoor te Djokdjokarta A. Israel; de klerk bij den kommies ontvanger der ink. en uitg. regten te Grissee (resid. Soerabaija), D. W. van Hutten, en de gewezen

ads.-res. van Saparoea en Haroekoe (Moluksche eilanden), W. Schminke; eervol wegens ziekte, uit zijne betrekking, onder toekenning van wachtgeld, de kommies op het res.-kant. in de Lampongsche Distrct. F. J. von Jett de Bruyn.

Ontheven: van de verdere vervulling zijner betrekk., de kommies op het bureau van den ads.-res. te Tjilatjap (Banjoemaas), C. B. D. Ohrly.

Gesteld: ter beschikk. van den direct. der kultures, de ambten. der 2de kl. voor de dienst in Ned.-Indie jhr. C. de Gijselaar en H. J. van der Leeuw, en de ambtenaren van het boschwezen in Ned.-Indie J. A. van Roijen en C. L. Blumme jr.; ter beschikk. van den kommand. van Zr. Ms. zeemagt in Oost-Indie en inspecteur der marine, de ambtenaar op wachtg. F. J. von Jett de Bruyn; ter beschikk. van den direct. der kult., de ambten. der 2de kl. voor de dienst in Ned.-Ind. dr. A. J. Bergsma; ter beschikk. van den direct. der kult., de ambten. der 2de kl. voor de dienst in Ned.-Indie G. H. M. Harloff; ter beschikk. van den algem. secret., de ambten. der 1ste kl. voor de dienst in Nederl.-Indië mr. P. A. Matthes; ter beschikk. van den resid. van Riouw, speciaal om aan den ads.-res. te Siak te worden toegevoegd, de geëmploijeerde op het kadastraal bureau te Batavia H. Altheer.

Bij de burgerl. openb. werken, *in dienst gesteld:* de adspir.-ingen. S. Verburgh, met bepal., dat hij voorloopig werkzaam zal zijn bij het 1ste bureau der directie, om tijdelijk waar te nemen de betr. van adjunct bij hetzelve;— *werkzaam gesteld:* onder de bevelen van den eerstaanw. ingen. in de resid. Soerabaija, de adspir.-ingen. J. P. van Mansvelt, met bepal. dat hij ter hoofdpl. Soerabaija zal verblijf houden; — *verleend:* een 2jarig verlof naar Ned., wegens ziekte, aan den schout bij het Oosterkwart. der Ommelanden van Batavia, J. Zimmer.

Erkend en Toegelaten: krachtens magtiging des Konings, de heer William Ebbs, als consul van Hannover te Batavia.

Magtiging Verleend: tot de uitreiking aan dr. H. Holländer, op zijn verzoek, eervol ontslagen dirig. offic. van gezondh. der 1ste kl., van eene acte van toelating tot uitoefening van de genees-, heel- en verloskund. practijk te Batavia.

Ingetrokken: wegens vertrek, de aan den gepens. dirig. offic. van gezond. der 2de kl, W. Hester, uitgereikte acte van toelating tot de uitoefening der genees- en heelk. practijk te Batavia.

Verleend: een 2jarig verlof naar Nederl., wegens ziekte, aan den kontr. der 2de kl. bij de landel. ink. en kult. mr. S. C. J. W. van Musschenbroek.

Goedgekeurd: dat door den direct. der kultures, bij het kader der landel. ink. en kult. is overgeplaatst: naar de res. Pasoeroean, ter beschikk. van den resid. aldaar, de control. der 2de kl. jhr. mr. O. E. van Nispen; zijn geplaatst: in de resid. Bezoekie, ter beschikking van den res. aldaar, G. van de Poll; in de resid. Soerabaija, ter beschikk. van den resident aldaar, E. S. van Noorden; in de res. Bagelen, ter beschikk. van den resid. aldaar, Th. Heyting; in de res. Samarang, ter beschikking van den resident aldaar, H. P. F. Hoyer.

Militair Departement.

Bevorderd: tot apotheker der 2de kl. bij de milit. geneesk. dienst J. W. Roelandt; tot dirig. offic. van gez. der 1ste kl. bij de milit. geneesk. dienst P. Bleeker.

Ontslagen: eervol op hun verz., uit Zr. Ms. mil. dienst, met behoud van regt op pensioen, de kapit. der artill. F. W. J. Dekker, de 1ste luit.-kwartierm. L. H. Meijers en de ridm. bij het reg. Oost-Ind. kaval. E. Heijing; uit de betrekk. van kommand. van het milit. huis van arrest te Willem I, de gepens. kapit. F. J. Berg.

Geplaatst: als waarnem. plaatsel. kommand. te Batavia, de luit.-kolon. der inf. W. E. Kroesen; als waarn. plaatsel. komm. te Soerabaija, de luit.-kolon. der inf. J. H. Crena; bij de milit. geneesk. dienst: bij het groot milit. hospit. te Weltevreden, de offic. van gez. der 3de kl. W. Stammler.

Verleend: een 2jarig verlof naar Nederl., wegens ziekte, aan den ridm. van het reg. Oost-Ind. kaval. J. Sodenkamp.

Marine Departement.

Benoemd: tot machinist bij een der onderdeelen van het marine etablissem. te Soerabaija L. Bakker.

Ontslagen: uit 's Lands dienst, de machinist aan het drijvend droogdok bij het marine etablissem. te Onrust G. Verhoef.

BUITENLAND.

CHINA.

HONG KONG 15 *Maart.* - Sir Hope Grant, opperbevelhebber van het Engelsche expeditie-korps, is den 13 dezer met zijn staf alhier aangekomen. Men verneemt dat onderscheidene schepen met troepen alrede Singapore hebben bereikt. Men is hier algemeen van meening dat het Hof van Pekin voornemens is ernstigen tegenstand te bieden. Het gerucht loopt dat het pogingen in het werk stelt om Europeanen in dienst te nemen. Reeds is gemeld dat vier Engelsche oorlogschepen Shanghae met verzegelde orders hadden verlaten. Een daarvan, de Sampson, is sedert teruggekomen met het berigt dat de overige schepen den 4 dezer veilig geankerd lagen in de golf van Pechelee. Te Canton liep onder de Chinezen het zonderlinge gerucht dat de twee kanonneerbooten waren genomen; ofschoon niemand er geloof aan hechtte, maakte het toch eenigen indruk, wijl in het vorige jaar het onheil op de Peïho te Canton bekend was, alvorens het berigt daarvan te Shanghae was ontvangen.

De Fransche admiraal Page heeft eene proclamatie uitgevaardigd, waarin hij bekend maakt dat de rivier van Saigon in Cochin China is opengesteld voor schepen van alle Natiën, in vrede met Frankrijk levende.

De rebellen hebben wederom hier en daar eenige voordeelen behaald.

De staat van zaken op Japan schijnt niet te verbeteren, tot groote bekommering van de zich daar bevindende vreemdelingen. Den 26 februarij werden twee Nederlandsche gezagvoerders, kapitein W. de Vos, van de Christiaan Louis, en kapitein J. N. Dekker, van de Henriette Louise, in Yokohama vermoord. Beide waren achtenswaardige, rustige mannen, die, zonder iemand overlast aan te doen door de straten wandelden, toen zij door eenige Japanezen met blanke wapenen werden aangevallen. Kapitein de Vos viel onmiddellijk; kapitein Dekker werd nog een eind weegs vervolgd eer men hem doodelijk trof. Men kan geene aanleiding tot deze handelwijze bedenken. Welligt hadden de ongelukkige gezagvoerders onwetend de ligtgeraakte Japanezen beleedigd; welligt ook hebben zij voor de handelingen van andere vreemdelingen geboet.

De Japansche overheden blijven bij voortduring hoogst afkeerig van het ten uitvoer leggen der gesloten tractaten; het gerucht liep zelfs dat een van de Ministers had voorgesteld zich door geweld van wapenen van de aangegane verpligtingen te ontslaan. Intusschen zouden de Japansche Gezanten eerstdaags met het Amerikaansche oorlogsfregat Powhatan en een van hunne eigene stoomschepen, gekommandeerd door luitenant Brooke, naar de Vereenigde Staten vertrekken.

FRANKRIJK.

PARIJS 26 April.

(*Particuliere Correspondentie.*)

De Moniteur bevat heden morgen het verslag van de zitting van dingsdag van het Wetgevend Ligchaam, waarin een ontwerp van wet was behandeld geworden, strekkende om eene conventie te bekrachtigen, door den Minister van koophandel en openbare werken met de spoorwegmaatschappij van Graissessac naar Béziers aangegaan. De debatten zijn vrij onstuimig geweest; gisteren, woensdag, is de discussie voortgezet en de heeren Emile Ollivier en Bramc hebben, in strijd met den heer Baroche, het ontwerp aangevallen. Eindelijk is gisteren de discussie verdaagd geworden. Het is niet waarschijnlijk dat de Regering op nieuw een wetsontwerp over dezelfde zaak aanbieden zal, zelfs met amendementen die het geheele karakter er van veranderen. Tot de verdaging is alleen besloten omdat men eene afstemming wilde voorkomen. Het is de eerste nederlaag die de Regering door het Wetgevend Ligchaam lijdt, maar zij zal in sommige opzigten te gevoeliger treffen omdat, naar men zegt, aanzienlijke personen zijn betrokken in deze industriële zaak, terwijl de leden der oppositie het niet aan zinspelingen hebben laten ontbreken.

Het is al wederom het agentschap Reuter dat heden ons mededeelt hoe ver de onderhandelingen zijn gevorderd. Het heeft uit Weenen nieuwe mededeelingen ontvangen en deelt die op zijne beurt aan het agentschap Havas mede. Maar of het agentschap Reuter al dan niet in de geheimen der Kabinetten van Europa is ingewijd, in ieder geval deelt het ons niets dan feiten van een zeer ondergeschikt belang mede, daar zijne meeningen zich in het eind bepalen tot dit weinige: „de Mogendheden zijn het eens over de bijeenkomst eener Conferentie, maar het programma is nog niet vastgesteld."

Terwijl de depêches, over Genua ontvangen, berigten dat de opstand in Sicilië veld wint, zegt de Sémaphore van Marseille: „De paketboot der Keizerlijke maatschappij, le Capitole, is gisteren morgen van Napels te Marseille aangekomen, met berigten van 21 april. De laatste tijdingen uit Sicilië zijn verre van de mededeelingen te bevestigen door de Piemontesche bladen gegeven en zijn dit maal geheel vreedzaam. Te Palermo, zoowel als te Messina, is het volk tot rust wedergekeerd en de schepen, uit Napels afgezonden met ammunitie en levensmiddelen, zijn teruggekeerd met hunne lading, welke men onnoodig geacht heeft op het eiland te lossen."

De heer de Cormenin, die onder het pseudonym van Timon tegen de regering van Lodewijk Philips vlugschriften heeft gerigt, die meer boosaardig dan met talent geschreven en goed doordacht waren, heeft wederom eene brochure uitgegeven. Maar hij bespreekt thans noch de personen der Regering, noch de civile lijst, noch de vrijheid van godsdienst, noch in 't eind eene enkele vrijheid. Zijne brochure is getiteld: *Het tonnengeld in Algerië.*

Le Siècle is heden morgen, voor het eerst sints een jaar, ontevreden op Garibaldi, en wel naar aanleiding van den brief, waarin deze generaal tegen de aanhechting van Nizza protesteert. Het blad zegt: „wij twijfelen of deze brief echt is. Het komt ons onmogelijk voor dat de meest verklaarde tegenstander der aanhechting den wensch der bewoners van Savoije en Nizza kan miskennen, wanneer de soldaten, te Turijn gekazerneerd, zelfs met geestdrift voor Frankrijk hebben gestemd."

De heer de Crény, generaal der infanterie op nonactiviteit, is dezer dagen vertrokken, om zich bij den generaal de Lamoricière te Rome te vervoegen.

L'Ami de la Religion zegt heden avond dat in de provincie Anjou het aantal personen dat naar Rome vertrekt aanzienlijk is. Ik geloof het wel; dank zij de propaganda en de gevraagde aalmoezen, zal de Pauselijke Regering soldaten genoeg kunnen koopen.

Per Telegraaf.

LONDEN 26 April.

Het agentschap Reuter deelt eene depêche mede, volgens welke Oostenrijk aan Pruissen een Austro-Pruissisch bondgenootschap zou hebben voorgeslagen, rustende op den grondslag van den wederkeerigen waarborg hunner bezittingen. Tot heden zou Pruissen nog niet hebben willen toestemmen in het waarborgen van het bezit van Venetië aan Oostenrijk.

LONDEN 27 April.

De uitzigten op eene Conferentie der Mogendheden, waaraan de voorstellen van Zwitserland ten grondslag zouden liggen, worden gedurig zwakker. Frankrijk verzet zich er tegen; Engeland, Pruissen, Rusland en Zwitserland verklaren zich voor de Conferentie.

WEENEN 27 April.

Het is nog niet uitgemaakt of de dood van den minister von Bruck aan zelfmoord of aan een moordaanslag door anderen moet worden toegeschreven. Hij is in den nacht van maandag gewond en bloedend in zijn bed gevonden.

Den avond te voren was reeds de heer Plener ad interim in zijne plaats benoemd. Het gerucht wil dat er medepligtigen aan den moord bestaan.

Tweede depêche.

De Wiener-Zeitung behelst eenige bijzonderheden, welke in verband staan met den dood van den heer von Bruck. In den avond van den 20sten werd de heer von Bruck gehoord als getuige in het proces tegen von Eynatten. Dit gehoor gaf aanleiding tot verdere ontdekkingen, welke deden voorzien dat von Bruck weldra tegen andere getuigen en beschuldigden zou moeten verhoord worden. Onder deze omstandigheid vaardigde de Keizer, den 22sten, het volgende eigenhandig schrijven uit: „Op uw verzoek geef ik u een tijdelijk ontslag, en draag voorloopig het Ministerie van finantien aan den heer von Plener op." Dit schrijven werd dienzelfden avond aan den heer von Brück ter hand gesteld. Den volgenden morgen werd hij in zijn bed, in zijn bloed badende, gevonden.

De uitslag van de geregtelijke lijkschouwing is gisteren reeds gemeld.

MADRID 26 April.

Men denkt dat de maarschalk O'Donnell morgen Tetuan zal verlaten om herwaarts terug te keeren. Omtrent den afloop der vredesonderhandelingen was nog niets bekend.

LONDEN 27 April.

KOFFIJ. Native 61 sh. — SUIKER vaster. — RIJST williger. — THEE 16½. — OLIEN. Raap- 39½; Lijn- 28¼, Palm- 46/. — TALK onveranderd. — GRANEN in een doen. — BOTER. Friesche 114 a 116; Hollandsche 94; Groningsche 88 a 94 sh. — METALEN. Koper £ 113. Banca Tin 137 sh. Schotsch IJzer 53.3. — PATENTOLIE 41.6 a 42 sh.

LIVERPOOL 27 April.

KATOEN prijshoudend; er zijn 10,000 balen ⅛ hooger dan jl. vrijdag verhandeld. De week-omzet bedraagt 91,550 balen, waarvan 11,740 dito op speculatie en 15,480 dito voor uitvoer.

BERLIJN 27 April.

GRANEN. Rogge per Junij/Julij 47⅞, per Herfst 48. — RAAPOLIE per Junij/Julij 10⅞, per Herfst 11⅞.

MADRID 26 April.

Spanje, Oblig. 1¾ pc. 36.95; dito 3 pc. 47.05.

PARIJS 27 April.

Frankrijk 3 pc. 70.70; dito 4½ pc. 96.10. Cred. Mob. 740. Spanje 1¾ pc. 36½; dito binnenl. 3 pc. 46.

LONDEN 27 April.

De 3 pc. Geconsolideerden 95. Spanje 1¾ pc. 36½; dito buitenl. 3 pc. 47¾. Portugal 3 pc. 44. Mexico 3 pc. 21⅜. Illinois Shares 56; dito Bonds 7 pc. 80.

WEENEN 27 April.

Oostenrijk, Metalliek 5 pc. 69.30; dito Nationale 79.20. Wissel Londen ƒ 132.20.

FRANKFORT 27 April.

Metalliek 5 pc. 49¾; dito Nation. 57⅝. Spanje 1¾ pc. 35¾; dito 3 pc. 45¼.

ANTWERPEN 27 April.

Oostenrijk Metall. 5 pc. 50⅛; dito Nation. 58⅛. Spanje 1¾ pc. 35⅜; dito Binnenl. 3 pc. 45¾.

BINNENLAND.

ROTTERDAM 27 April.

De Nieuwe Rotterdamsche Courant noemt ons berigt, nopens het *gisteren* te houden onderzoek van het Spoorwegontwerp in de afdeelingen der Tweede Kamer, *geheel onwaar.* Maar *onwaar* is het dat wij dit hebben gezegd, want in onze Courant van gisteren, 26 april, stond te lezen, dat *maandag aanstaande*, dus niet *gisteren*, dat onderzoek plaats zal hebben. Alvorens tegen te spreken diende men toch wel eerst goed te lezen.

Wij vernemen dat heeren Burgemeester en Wethouders heden nog ƒ 100,000 hebben afgestaan in de tweede serie, der 3½ % Stadsleening aan de heeren H. C. Voorhoeve en Co., op dezelfde voorwaarde als het gedeelte in januarij ll. uitgegeven.

Het zal den bezoekers van het Museum Boymans voorzeker aangenaam zijn te vernemen dat de verzameling schilderijen aldaar wederom vermeerderd is met een fraai landschap met vee bij ondergaande zon, door Jan Asselijn, en een oud man ter halve lijve voor een open raam geld wegende, door Salomon Koninck, beiden meesters van wie het Museum nog geene werken bezat en die nu waardiglijk vertegenwoordigd zijn. — Ook is de misschien eenige verzameling van O. I. porselein, aldaar aanwezig, op nieuw gesorteerd en zijn de kasten met amaranth kleurige stof bekleed, waardoor het oog veel gewonnen en de welwillende hand die zich tot de rangschikking leende, verdiende medewerking bekomen heeft.

Heden avond had alhier in het societeitsgebouw van de Rotterdamsche Diergaarde de jaarlijksche Algemeene Vergadering plaats. Nadat de notulen der vorige vergadering waren gelezen en goedgekeurd, bragt de heer van Leeuwen namens de commissie tot opneming der rekening over 1859 en van het budget voor 1860 verslag uit, waaruit bleek dat alles in de beste orde was bevonden en de rekening over het afgeloopen jaar was goedgekeurd. De vijf leden van het Bestuur die aan de beurt van aftreding waren werden met overgroote meerderheid van stemmen herkozen. Vervolgens las de heer Secretaris het verslag over den toestand der vereeniging voor.

Uit dit verslag bleek dat de toestand der vereeniging over het jaar 1859 gunstig genoemd mag worden. De Diergaarde bleef in bloei toenemen; de oorspronkelijke begrooting voor dat jaar is aanzienlijk verhoogd, de nadeelige saldo's der twee vroegere jaren kunnen gedekt worden enz.

De tuin werd aanmerkelijk verfraaid, sommige gebouwen ondergingen verbetering en de meubelen eene belangrijke vermeerdering. Wederom mogt men zich in een aantal geschonken dieren en vogels, zoo door stadgenooten als anderen, te zamen 347 exemplaren, verheugen. Aangekocht werden 217, in ruil ontvangen 23 exemplaren. Er werden 104 exemplaren in de diergaarde geboren, 280 stierven, 256 werden verkocht en 26 geruild; zoodat op 31 december aanwezig waren: 127 viervoetige, 30 vierhandige, 28 kruipende dieren en 489 vogels, te zamen eene waarde vertegenwoordigende van ƒ 30,000, zoodat het aantal met 129 stuks, de waarde met ƒ 10,000 vermeerderd werd. Behalve de geschenken van dieren zijn er ook nog vele voor den tuin, het lokaal enz. ontvangen.

Het getal der leden is aanzienlijk toegenomen en bedroeg op 1 januarij des tegenwoordigen jaars 1562 gewone leden, p. m. 270 buitenleden, 46 donatrices, 64 eereleden en 70 leden van verdienste. De diergaarde werd door 31,273 personen tegen betaling van entrée bezocht, tegen 25.550 in het voorgaande jaar. In de maand augustus was het getal bezoekers 11,000. Meermalen werd de diergaarde door een bezoek van leden der Koninklijke Familie vereerd.

De ontvangsten hebben ƒ 54,744, dus ƒ 14,894 boven de raming. de uitgaven ƒ 42,641. 80 bedragen, zoo dat, na dekking van vroegere nadeelige saldos, eene som van ƒ 7952. 97½ beschikbaar blijft, overeenkomstig de statuten moet van deze som een bedrag van ƒ 6000 of 2 pc. van het kapitaal tot uitloting van aandeelen worden aangewend. Verder behelst het verslag de veranderingen welke in het bestuur hebben plaats gegrepen en eindigt met lof aan de drie hoofdbeambten, met name aan den heer directeur Martin, en met de opwekking aan al de leden om aan de toeneming van den bloei der inrigting krachtig mede te werken.

Tot de uitloting in bovengenoemd verslag vermeld overgegaan zijnde, werden getrokken de volgende nommers:

Nos. 445*c*, 5*b*, 259*b*, 360*c*, 174*d*, 297*c*, 20*d*, 129*a*, 468*d*, 225*d*, 198*d*, 354*d*, 53*d*, 585*a*, 405*a*, 12*d*, 176*a*, 261*a*, 26*b*, 116*d*, 428*a*, 372*a*, 42*a*, 201*b*, 406*b*, 225*b*. 45*a*, 391*a*, 627*a*, 462*b*, 525*c*, 43*c*, 280*d*, 143*c*, 559*a*, 241*d*, 204*a*, 177*c*, 382*c*, 13*d*, 479*b*, 132*c*, 210*a*, 384*c*, 256*d*, 307*a*, 379*a*, 489*d*.

Daarna hadden eenige discussien plaats, en werden de aanmerkingen door een paar aandeelhouders gemaakt door den Voorzitter en den Voorzitter van de bouw-commissie beantwoord, terwijl eindelijk door den heer President, daartoe bij acclamatie gemagtigd, namens aandeelhouders en leden aan den Directeur en de beide Architecten, tevens leden van het Bestuur, als blijk van hoogschatting van hunnen betoonden ijver elk een geschenk aangeboden werd, dat voor den Directeur bestaat in een fraai boekwerk met keurige etui, terwijl aan elk der beide Architecten een prachtig geschenk in zilver werd aangeboden. De heer van Rijckevorsel bragt namens den Directeur en de heeren van Dam en de Haas bragten elk voor zich dank aan de vergadering.

Het Staatsblad n.° 17 bevat een besluit van den 20 dezer, houdende goedkeuring van de statuten der Vereeniging voor de Deutsche Innere Mission voor Nederland, te Rotterdam, en erkenning dier Vereeniging als regtspersoon.

HAARLEM 27 *April.* — Als eene bibliographische merkwaardigheid verdient vermeld te worden dat heden morgen alhier het exemplaar van Enguerron de Monstrelet, van Verard, op perkament, en met miniaturen versierd, voorkomende in de door den heer Frederik Muller geveilde boekverzameling van den heer G. W. van Oosten de Bruyn, de belangrijke som heeft opgebragt van ƒ 6150. De kooper is de heer Toovey, boekhandelaar te Londen. Wij kunnen ons leedwezen niet onderdrukken dat zulk een zeldzaam en kostbaar werk niet voor eene Nederlandsche verzameling behouden is kunnen worden, en door ons aan het buitenland is moeten worden afgestaan.

MIDDELBURG 25 *April.* — Heden hield het Zeeuwsch Genootschap der wetenschappen alhier zijne algemeene driejaarlijksche vergadering, bij welke gelegenheid eenige nieuwe leden werden benoemd, alsook de opening plaats had van het naambiljet eener met de gouden medaille bekroonde prijsvraag, betrekkelijk *hetgeen uit de geschriften der vroegere en latere geneeskundigen, uit kronijken en geschiedschrijvers, uit placaten en dergelijken op te maken is omtrent de epidemische en contagieuse ziekten die vroeger in Zeeland geheerscht hebben, de geneeswijze waarvan men zich meestal bediende*, enz. De bekroonde schrijver bleek te zijn dr. A. A. Fokker. lid des genootschaps.

Men verneemt dat het voornemen bestaat de gouden medaille jaarlijks niet meer te bestemmen voor bepaalde prijsvragen over uitgeschreven onderwerpen, maar voor de beste der in te zenden verhandelingen over eenige Zeeuwsche aangelegenheid.

LEEUWARDEN 24 *April.* — Ten gevolge van de jaarlijks aan sommige gevangenen geschonken wordende vermindering van straftijd, zijn er, bij besluit van Z. M. van 9 dezer. uit de strafgevangenis alhier acht gevangenen ontslagen, terwijl aan negen en dertig een afslag van 6 en aan tien van 3 maanden is verleend.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM 27 April.

OVERLEDEN: W. Keuzenkamp, jm., 18 j. — H. C. Tooten, d., 1 j. — M. Gastelaar, wed. J. H. Grumke, 82 j. — A. M. A. van der Veer, d., 5 m. — G. Niesten, d., 1 m. — R. M. Bol, d., 5 m. — J. A. Koppelaar, jm., 57 j. — G. E. Prins, d., 3 m. — W. M. Nijssen, d., 3 m. — M. Pols, d., 7 m. — W. van Oosterhout, d., 1 j. — D. H. Kitz, vrouw van J. G. M. Bakker, 48 j. — A. Biezenveld, jm., 20 j. — P. Janszon, wedr. van M. van Heel, 77 j. — G. Heyberg, jm., 18 j.

BEVALLEN: G. van Santen, geb. Bekker, levenl. z. — A. J. Stofberg, geb. Sigton, z. — C. Cramer, geb. Koole, d. — J. G. Lueouw, geb. van Oosterhout, z. — O. M. Hellebuyck, geb. Pottier, z. en d. — U. Slingerland Pistoor, geb. van Baarlen, z. — M. P. van Beek, geb. Hartjens, z. — E. J. de Meijer, geb. Loefschuphoven, z. — H. C. van der Tak, geb. Buytendijk, z. — T. J. Trousselot, geb. Hop, z. — E. Malefeyt, geb. Malefeyt, d. — B. Hofstede, geb. Bloemhoff, d. — J. E. Vuurens, geb. Wiltschut, d.

Beursberigten.

ROTTERDAM 27 April.

	l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl. .. Werk. Schuld 2½ pCt.	63 15/16		
〃 dito dito 4 〃	99 1/16		
Spanje ... Oblig. 3, nu 1¾ 〃	35⅝	35 11/16	
〃 Neg. Londen .. 3 〃	46½		
Portugal .. Obl. 1856/7/9. 3 〃	42 5/16		
Rusland .. Obl. 1798/1816 5 〃	103⅜		
〃 bij Stiegl. 1854 5 〃	90¾		
〃 dito dito 1855 5 〃	100		
Oostenr. ... Oblig. Metall. 5 〃	47 11/16	47¾	47 11/16
〃 dito N. te Ams. 5 〃	71⅛	71¼	71¼
〃 dito Nat. Met. 5 〃	55½		
〃 Ad. fl 250 1854 〃	209½	210	209½
〃 Priorit. Loten. ƒ	89		
Venez. ... Obligatien ...... 1½ 〃	13 5/16	13⅜	13 5/16
Grenada, Uitgestelde ...... 〃	4½		
Cred. Mob. bij Guillou ...... ƒ	118		

De beurs verkeerde heden over het geheel in vaste stemming bij onbeduidenden omzet.

Het Commité der Effecten-handelaren,

H. A. MARCELIS, *Secretaris.*

Laatste prijzen ten drie ure: Spanje, Obligatien, binnenlandsche a 6/m., 3 pc., 45, 45⅛, 45 1/16; dito 1¾ pc., 35 11/16, 35¾, 35 11/16. Portugal, Obligatien te Londen 1856/59, 3 pc., 42 5/16. Rusland, Obligatien bij Stieglitz 1855, 5 pc., 99 15/16; dito Spoorweg-Aandeelen 5 pc., ƒ 214, ƒ 214½. Oostenrijk, Metalliek Oude, 5 pc., 47 11/16; dito Nieuwe, Rente te Amsterdam, 5 pc., 71¼. Venezuela, Obligatien, 1½ pc., 13 5/16, 13⅜. Grenada, Uitgestelde, 4½.

AMSTERDAM 27 April.

	l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl., .. Werk. Schuld 2½ pCt.	64 1/16	64⅛	64⅛
〃 dito dito 3 〃	76⅜	76⅝	76⅜
〃 dito dito 4 〃	99 1/16	99 3/16	99 1/16
〃 Amort. Synd. 3½ 〃	95		
〃 Hand. Maats. 4½ 〃	130	131	131
〃 O. I. Leening 4 〃			
〃 Holl. Sp. .... 〃			
〃 Rijn-Spoorw. 4½ 〃			
〃 M. van Weld. 4 〃			
België, .. Cert. *Rothsch.* 2½ 〃	51¾	51⅞	51¾
Frankrijk, Certificaten 〃 . 4½ 〃			
Spanje ... Buitenlands .. 1¾ 〃	35 13/16	35 15/16	35 13/16
〃 dito 3 〃	46½	46⅝	
〃 Binn. a ƒ 6000 3 〃	45⅛	45 3/16	
〃 Amort. Schuld	15 5/16	15½	15½
〃 Bew. v. Coup.			
Portugal, Obligatien ... 3 pCt.	43¼		
〃 dito 1856/59. 3 〃	42 3/16	42¼	42¼
〃 dito Uitgest. ..			
Rusland, Ob. *Hope en C.* 5 〃	103⅜	103½	103⅜
〃 dito 1828/29 .. 5 〃	101⅞		
〃 Cert. 1831/33 5 〃			
〃 d.° 1840 ..... 4 〃	80¾	81	80¾
〃 d.° *Stieglitz* .. 4 〃			
〃 d.° d.° Nieuwe 5 〃	90¾	91	90¾
〃 d.° d.° 1855 N. 5 〃	99 15/16	100	
〃 d.° te Lond. 4½ 〃	93¼		
〃 d.° v. Assign. .. 6 〃	60¾		
〃 Inschr. dito .. 6 〃			
Polen, ... Aand. 1835 .. .... ƒ			
〃 Obligatien ... 4 pCt.	80⅛		
Pruissen, Obligatien ... 5 〃	102		
〃 Aand. ... 3½ 〃			
Oostenr., Ob. *Goll en C.* 5 〃			
〃 d.° dito 4 〃	45½		
〃 d.° Met. Oude 5 〃	47¾	47 15/16	47⅞
〃 d.° N. te Ams. 5 〃	71	71½	71⅛
〃 d.° Nat. Met. .. 5 〃	55 9/16	55¾	55 11/16
〃 d.° Metalliek. 2½ 〃	25 13/16	25⅞	25⅞
〃 W. Ad. fl 250 4 〃	210		
Brazilië, 1824, £ 100 5 〃	97¼		
Equador, £ 100 ...... 1 〃	10⅞	11	
Venez., .. Obligatien ... 3 〃	25 3/16	25 5/16	
〃 Uitgestelde .. 1½ 〃	13 3/16	13¼	
Grenada, Obligatien ... 4 〃	13¼		
〃 Uitgestelde ..	4 7/16		
Mexico, .. Obligatien ... 3 〃	20	20⅛	20
Illinois .... 7 〃	84⅞		

Handel-Maatschappij 130¾ cont. Rusland, Cert. Adm. te Hamb., 5 pc., 89½; dito te Londen, 1859, 3 pc., 64, 64¼, 64⅛; dito Spoorw.-Actien, volgef., 5 pc., 214, 214½. Weener Aand., fl. 250, 1839, 270. Brazilië, 1852, 4½ pc., 87; dito 1858, 4½ pc., 86⅞. Peru, 4½ pc.. 88¾, 89. Galvest., Spoorw. Oblig., 8 pc., 40¼. Griekenland, 1825, 5 pc., 3 13/16.

Beleening 3, Prolongatie 2½, Disconto 3.

Van Hollandsche fondsen waren 2½ pcts. iets vaster; daarentegen 4 en 3 pcts. meer aangeboden. Van vreemde Russische 3 pcts. iets aangenamer. Voor Oostenrijksche, op de beter afkomende koersen van de buitenlandsche beurzen, hoogere koersen te bedingen; ook Spaansche gunstiger gestemd.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2½ pc., 64⅛. Spanje, 1¾ pc., 35 13/16; dito Binnenl., 3 pc., 45 3/16. Oostenrijk, Metall., 5 pc., 47 13/16 a ⅞; idem Nation., 5 pc., 55 11/16.

Handelsberigten.

SCHIEDAM 27 April.

GRANEN. Verkocht: Rogge, 149 ℔ Libau ƒ 218 cont., ƒ 220 6/w. Gerst, 132 ℔ Zweeds. ƒ 186 ct., ƒ 188 6/w.
MOUTWIJN, per Ned. Vat zonder fust ƒ 15.50.
JENEVER, " " " " " - 21.—.
AMST. PROEF " " " " " - 22.25.
Alles zonder de belasting.
SPOELING per Ketel .... ƒ 1.50.

AMSTERDAM 27 April.

TABAK en CIGAREN. De heden gehouden veilingen zijn als volgt afgeloopen: van de 446 p. Java bladen Tabak, zijn 27 kav. verk. tot 19 a 50½ c. en 2 kav. opgeh. tot 45 en 62½ c.; 55 cer. Domingo dito opgeh. tot 40 a 80 c.; van de 40 cer. West-Indische bladen dito, zijn 2 kav. verk. tot 38½ en 40½ c. en 1 kav. opgeh. tot 35 c.; 186 p. Java dito opgeh. tot 30 a 85 c.; 10 b. Bindstroo verk. tot 30 a 30½ c.; van eene Partij Cigaren is 1 kav. verk. tot ƒ 50, 7 kav. opgeh. tot ƒ 16 a ƒ 50, en de overige niet geveild; 20 cer. Havana Tabak opgeh. tot 60½ a 85 c.; van de 104 p. Oost-Ind. bladen dito, zijn 2 kav. verk. en 8 kav. opgeh. tot 15½ c. Heden zijn uit de eerste hand afgedaan 59 v. Maryland per David Stewart en 6 v. dito per Scotia.

GRANEN. Tarwe onveranderd: 129 ℔ O. bonte Pools. ƒ 335; 133 ℔ O. dito ƒ 358; 130 ℔ N. Vriess. ƒ 330. Rogge prijshoudend met goeden handel: 123 ℔ O. Pruiss. ƒ 210; 116, 119 ℔ jar. Petersb. ƒ 186, ƒ 192; 128 ℔ N. Pruiss. ƒ 232; 120 ℔ Galatz ƒ 202; 124, 128 ℔ Deens. ƒ 212, ƒ 222; 118, 119 ℔ N. Petersb. ƒ 196; 119 ℔ N. Arch. ƒ 196; 117 ℔ jar. Arch. ƒ 188; 116 ℔ dito ƒ 186; 117 ℔ jar. Petersb. ƒ 188; 117, 118, 119 ℔ dito ƒ 190, ƒ 192, ƒ 194; 116 ℔ Riga ƒ 182; op levering: in Mei ƒ 188; Junij ƒ 191; Julij ƒ 192; Pruiss. in Mei ƒ 197; Junij ƒ 197. Gerst in een doen: 114 ℔ Pommer ƒ 211; 109 ℔ Anclammer ƒ 198. Haver en Boekweit zonder handel.

ZADEN enz. Koolzaad onveranderd: op 9 v. Olie te leveren in April £ 69½; in Oct. £ 73; in Nov. £ 73½. Lijnzaad ruim prijshoudend: 106/107 ℔ Riga ƒ 260. Raapolie nagenoeg als voren: op 6/w. ƒ 40½; vlieg. ƒ 39¼; 1 Mei ƒ 39½, ƒ 39¾; 1 Sept. ƒ 41¾, ƒ 41¼; 1 Oct. ƒ 42, ƒ 41¾; 1 Nov. ƒ 42¼, ƒ 42; 1 Dec. ƒ 42½, ƒ 42¼. Lijnolie nagenoeg als voren: op 6/w. ƒ 31; vlieg. ƒ 39¾; 1 Mei ƒ 30, ƒ 29⅞. Hennepolie op 6/w. ƒ 37¼. Raapkoeken per 1040 st. ƒ 68 a ƒ 70. Lijnkoeken per 104 st. ƒ 11 a ƒ 15.

MIDDELBURG 26 April.

GRANEN, ZADEN enz. De aanvoer, zoowel uit Walcheren als uit de Eilanden was heden weder onbeduidend, en de vraag naar Tarwe was zeer beperkt, daar houders algemeen te hoog gestemd waren. Men kocht Goede Zeeuwsche Tarwe ƒ 9.50 a ƒ 9.25, mindere ƒ 8.75. Jarige Walchersche was niet ter veil. Nieuwe Walchersche met weinig handel, men hield op ƒ 10.25 a ƒ 10 vast, mindere ƒ 9.50 de mud. Puike Zeeuwsche Rogge had genegen koopers aan ƒ 7.50 per mud. Wintergerst had grage koopers; men kocht die van ƒ 5.75 tot ƒ 6 de mud. Zomer was in goede soorten tot ƒ 6 te plaatsen. Walchersche Witte Boonen zijn van ƒ 11 tot ƒ 11.25 de mud genomen. Walchersche Bruine Boonen ƒ 13. Walchersche Paardenboonen niet dan enkelde monsters ter veil, die aan ƒ 7.10 en ƒ 7.25 de mud grage koopers hadden. Walchersche Groene Erwten ƒ 10.30. Zeeuwsche Groene niet ter veil. Koolzaad werd niet getoond, de berigten der te velde zijnde plant luiden minder gunstig. Raapolie ƒ 40.75, Patentolie ƒ 43 en Lijnolie ƒ 34.25 per vat op 6 weken, op contant ƒ 1 lager. Raapkoeken ƒ 70 per 1040 en harde Lijnkoeken ƒ 12 per 104 stuks.

LONDEN 25 April.

SUIKER. In veiling werden 2800 k. Havana verkocht tot 38/ a 44/6, 250 v. Portorico tot 40/6 a 46/6 en 3000 b. Chinesche tot 35/ a 37/. — Die van KOFFIJ is nog niet afgeloopen. — SPECERIJEN. 2000 b. Piment bedongen 3⅝ a 3¾; 500 b. Gember 21/6 a 22/. — Van SAGO zijn 1062 b. verkocht tot 21/6 a 22/, 733 k. Arrowroot tot 4¼ a 6½ d. en 400 k. Port Natal tot 3 a 6½ d.— THEE. Ord. Congo 16½ d. — RIJST gevraagd en prijshoudend. — HENNEP. St. Petersburger Rein £ 29 a 29.2/, Riga dito £ 31.4/. — METALEN. Banca Tin 139/. Schotsch IJzer 53/9. — TALK. P Y C disp. 56/ a 55/6, April/Junij 54/6, Oct./Dec. 51/9 a 52/. Omzet heden 235 vaten.

GRAANMARKT. Binnenl. Tarwe bragt de prijzen van ll. maandag op en er was veel kooplust; buitenl. matig gevraagd met vaste prijzen. Meel als voren. Gerst onveranderd in prijs. Erwten en Boonen bragten bij matige vraag vorige prijzen op. In Haver was veel handel. Lijnzaad vond maar traag koopers; in andere Zaden was weinig handel en ging niet veel om.

Van den 23 tot den 24 dezer werden ingevoerd 650 q binnenl. en 1550 q. buitenl. Tarwe, 90 q. binnenl. en 5536 q. buitenl. Gerst, 130 q. binnenl. en 1250 q. buitenl. Haver en 580 z. binn. en 10 z. buitenl. Meel.

LONDEN 26 April.

SUIKER. In veiling werden 1208 b. Mauritius verkocht tot 31/ a 42/ en 2278 b. Siam tot 35/6 a 45/6, alles vorige prijzen. — Van KOFFIJ vonden nemers 215 b. Plant Ceylon tot 65/6 a 72/ en 637 b. Natif Ceylon tot 57/ a 62/, eveneens vorige prijzen. — Van RIJST werden 200 b. Java verkocht tot 11/ en het restant opgehouden tot 11/6 a 12/6.

ANTWERPEN 26 April.

KOFFIJ. 3000 b. St. Domingo zijn heden tot vaste prijzen afgedaan. — Van RIJST vonden 300 b. gepelde Arracan en 100 b. dito Moulmain nemers. — Van SUIKER 73 k. Havana. — Van TERPENTIJNOLIE 200 v. Amerik. op levering tot ƒ 21. — GRANEN. De markt is vast, voor roode Tarwe betaalde men ƒ 13½ a ƒ 13⅞. Rogge stil. Gerst zonder handel. — WOL. In den loop dezer week werden 40 a 50 b. B.-A. tot vaste prijzen verkocht.

HAVRE 24 April.

KATOEN. De markt is minder geanimeerd als gisteren en 900 b. werden afgedaan. — KOFFIJ vast met goeden handel; 150 b. Haïti zijn verkocht tot fr. 81, 68 b. Rio tot fr. 78, 68 b. dito tot fr. 78 en 1469 b. dito op levering tot fr. 74½ a 77. — SUIKER vast en gezocht, 210 vaten Antilles bedongen fr. 63 en 600 k. Havana n.° 12 fr. 37¼. — Van WOL zijn gedaan 15 b. B.-A. tot fr. 2.40 en 20 b. M.-V. tot fr. 3.22½. — CACAO vast. Omzet 550 b. Haïti tot fr. 67½ a 68½. — METALEN. Men meldt ons den verkoop van 12/m. kil. zacht Spaansch Lood tot fr. 54.

HAMBURG 26 April.

KOFFIJ onveranderd met weinig handel. — GRANEN. Tarwe stil maar vast. Rogge stil. — ZINK zonder handel. — RAAPOLIE per Mei 24, per Oct. 25.14.

NEW-YORK 14 April.

KATOEN. Omzet 1000 balen. De markt is flaauw tot 11½ a 11¼ c. voor middling Upland. — MEEL gevraagd. — TARWE stil. — MAÏS flaauw. — SUIKER levendig. — VRACHTEN prijshoudend.

NEW-ORLEANS 13 April.

KATOEN. Omzet heden 4000 balen tot 10½ a 11 c. voor middling. Omzet dezer week 28,500 balen. — WISSELKOERS onveranderd.

BALTIMORE 10 April.

TABAK. Door het aanhoudende drooge weder was de aanvoer onbelangrijk en de handel daardoor natuurlijk ook niet groot. De inspectie bedroeg 329 v. Maryland, 402 v. Ohio en 106 v. Kentucky, te zamen 837 v. tegen 1786 v. in A.° P.° In Maryland ging niet veel om en de prijzen zoowel als de stemming zijn onveranderd. Ohio stil. Kentucky en Mason County. In nieuwe ging nog niets om als 22 v. Leaf tot 8¾, 100 v. oude ordinaire Lugs bedongen $ 4 a 4¼. — VRACHTEN, naar Rotterdam Tabak 30/ en 5 %, naar Bremen 22/6 en 5 %. — WISSELKOERS op Amsterdam 41⅜.

HAVANNA 6 April.

SUIKER. De markt is stil. — MELASSEN zonder handel. — WISSELKOERS. Londen 12½ a 13½ % premie.

(Per Overland-Mail.)

BATAVIA 9 Maart.

De eenigzins betere stemming die tijdens afgang van ons jongste berigt in dato 23 passato op onze markt bestond zoowel voor In- als Uitvoer-Artikelen, heeft voor als nog geen verdere voortgang gehad en blijft het voornamelijk in Invoer-Artikelen, bijzonder stil en lusteloos.

UITVOEREN. ARAK met meer kooplust en is niet meer onder ƒ 55 te bekomen, zijnde tot dien prijs groote hoeveelheden op levering verkocht. — COCHENILLE. Hiervan wordt een klein partijtje aangeboden, doch prijzen nog onbekend. — GOM ELASTIEK blijft tot ƒ 110 per picol nemers vinden. — GOM DAMAR tot ƒ 25 per picol aangeboden. — ROTTING. Banjermassing prima kwaliteit afgedaan tot ƒ 13.25 per picol; Padang ƒ 7 a ƒ 7 50 met weinig voorraad. — WAS. Timor verkoopbaar tot ƒ 150 a ƒ 160 per picol. Japansche Boomwas. Een partijtje van 200 picols pas aangebragt wordt te koop aangeboden. — FOELIE n.° 1. Benkoelen ƒ 55 a ƒ 60 met weinig handel. — MUSCAATNOTEN gehouden op ƒ 85 per picol. — PEPER. Van Zwarte hadden eenige verkoopen tot ƒ 21 en ƒ 22 per picol en van Witte tot ƒ 37 per picol plaats. — HUIDEN. Buffel- ƒ 3 a ƒ 3.75; Koe- ƒ 3 a ƒ 3.50 met beperkte vraag. — KOFFIJ zonder eenigen voorraad. — INDIGO wordt te Samarang weder met ƒ 4 per ℔ betaald. — SAPANHOUT. Java ƒ 4. Manilla in entr. ƒ 7.— SUIKER blijft ferm op ƒ 16.50 voor N.° 16. Te Soerabaija zijn op levering van den volgenden oogst afgedaan: 2000 pic. leverbaar te Pasaroean tot ƒ 16; 14000 pic. leverbaar te Pasaroean tot ƒ 16.25; 5000 pic. leverbaar te Probolingo tot ƒ 15.50, terwijl voor dadelijke levering in de laatste maand aldaar zijn afgedaan circa 25000 pic. tot ƒ 16 en ca. 35000 pic. tot ƒ 16.25, gedeeltelijk te Passoeroean leverbaar. — RIJST. De vraag naar eerste en tweede soort Batavia is beduidend verminderd en de voorraad van Carga thans opgeruimd.

INVOEREN. MANUFACTUREN. Lijnwaden. Door zeer beduidende aanvoeren van Hollandsche witte en ruwe Katoenen vooral op de kustplaatsen is de vraag sedert onzen laatsten wederom verminderd en hebben er slechts weinig afdoeningen plaats gehad. Wij noteren thans Hollandsche Madapollams 5/4 ƒ 5.50, 6/4 ƒ 6.90 a ƒ 7.—, 7/4 ƒ 7.50, 8/4 ƒ 7.75, do. Calicots 5/4 ƒ 5.15, 6/4 ƒ 6.— a ƒ 6.10, 7/4 ƒ 6.70 per pees. alles op tijd. Blaauwe Madapollams 8/4 ƒ 8.50 a ƒ 9.— Engelsche Madapollams verkeeren in eene bijzonder lustelooze stemming en is onze markt meer dan ruim van dit soort voorzien. Van do. Calicots zijn de ordin. kwaliteiten te plaatsen. In Shirtings ging niets om, behalve in de 45 Inches, die verkoopbaar zijn. Over het algemeen zijn echter de vorige noteringen moeijelijk meer te bedingen. Cambrics met zwaren voorraad verkeeren mede in eene buitengewone flaauwe stemming. Voor Adrianopel effen rood Katoen toonde zich eenige meerdere kooplust en zijn prijzen dien ten gevolge iets hooger, noterende wij thans 5/4 ƒ 8.50 a ƒ 10.50 en 6/4 ƒ 12.50 a ƒ 14.— per pees. naar gelang van kwal. In Gedrukte Goederen hebben aanzienlijke afdoeningen plaats gehad, doch tot zeer lage prijzen, voornamelijk ten gevolge der groote aanvoeren. Ginghams weinig begeerd. Voor Batticks bestaat meerdere kooplust doch alleen voor gewilde patronen en assortimenten. Holl. ruwe Drillings zijn thans grif verkoopbaar, voor prima kwal. tot ƒ 7.50 a ƒ 7.75. Mindere kwal. naar evenredigheid. Amerikaansche ontbreken en werden genoteerd op ƒ 8.25 nominaal. Engelsche met grooten voorraad, niet hooger te noteren dan ƒ 5.50 a ƒ 6.— per pees. Ruw Garen n.° 40 a 50 verkoopbaar tot ƒ 110 a ƒ 128 per pic. Er hebben groote aanvoeren plaats gehad, in de n.s 20 a 30 die echter grootendeels door zeewater beschadigd zijn uitgeleverd en op publieke veiling moesten gerealiseerd worden. Naar Adrianopel rood Garen bestaat nog weinig vraag; ook voor Groen en Oranje nommer 40 is de kooplust nog gering. Naaigaren nommer 20 a 100 flaauw, alleen gekleurd is verkoopbaar tot ƒ 140 a ƒ 150 per geassorteerde kist van 120 ℔. Wollen Goederen zonder noemenswaardige verandering en in alle soorten ruim voorzien. — METALEN. Zweedsch IJzer. Geassorteerde staven wel is waar met afnemenden voorraad in de eerste hand, doch in zeer gedrukte stemming en niet hooger dan ƒ 12.50 per pic. als te nemen; naar Eng. soorten bestaat op het oogenblik hoegenaamd geene vraag. Blokload overvoerd en nominaal op ƒ 18 a ƒ 20 genoteerd. Ook van Bladlood is de voorraad beduidend en er zou daarvoor hoogstens ƒ 25 per picol te maken zijn; er doen zich echter in de laatste dagen geene koopers voor dit artikel voor. Hollandsch Bladkoper bijzonder moeijelijk van de hand te zetten door den grooten voorraad, zoowel hier als op de kust en de weinige behoefte die schijnt te bestaan. Eenige kleine verkoopen hadden plaats tot ƒ 110 a ƒ 115 per pic. Voor Engelsch wordt tegenwoordig denzelfden prijs toegestaan. Koperen Spijkers mede ruim voorhanden en bij behoefte tot ƒ 85 per pic. te plaatsen. Zweedsch Staal in tobben blijft goed verkoopbaar tot ƒ 16 per tobbe. Zink in bladen met aanzienlijken voorraad, zoowel in de eerste als tweede hand en niet hooger aan te nemen dan ƒ 28 a ƒ 30 per pic. Blik is door nieuwe arrivementen in prijs achteruitgegaan en kan men daarvoor thans niet meer dan ƒ 22 a ƒ 23 per kistje bedingen. IJzeren Spijkers gaan zeer langzaam van de hand en werden laatstelijk afgedaan tot ƒ 17 per pic.

PROVISIEN en DRANKEN. Engelsch Bier op fust niet aan de markt, afgetapt dito met voldoenden voorraad van ƒ 7 tot ƒ 8.50 per doz. naar gelang van kwaliteit te plaatsen. Hollandsch Bier, Haantjes op fust zeer langzaam van de hand gaande tot hoogstens ƒ 50 per ½ pijp. Afgetapt met vrij goede vraag tot ƒ 7 per doz. afgaande. Andere soorten van ƒ 6 tot ƒ 6.50 verkoopbaar. Cognac op fust blijft verkoopbaar tot ƒ 350 a ƒ 400 per pijp. Van afgetapte soorten bestaat wederom een ruime voorraad. Jenever, waarvan gedurende de maand Februarij jl. 6778 kelders geïmporteerd zijn en waarvan de voorraad in Entrepôt nog 15,781 kelders bedraagt is thans niet tot eenigzins voldoenden prijs te verkoopen. Voor AVH. wordt ƒ 12 gevraagd, terwijl andere soorten naarmate van bekendheid en kwaliteit van ƒ 8 tot ƒ 10 per kelder worden aangeboden. Bordeaux Wijnen met beduidende aanvoeren, zoowel op fust als afgetapt; op fust bedingt men slechts met moeite voor de meest bekende merken ƒ 150 a ƒ 175 per okshoofd, terwijl indirecte aanvoeren van onbekende merken geene attentie genieten. Kistwijn gaat beter van de hand, doch ook langzaam, blijvende het hoogst moeijelijk onbekende merken ingang te verschaffen. Rhijnwijnen ontbreken in de fijnere soorten, doch van de ordinaire is de eerste en tweede hand nog ruimschoots voorzien. Madeira blijft tot vroegere prijzen langzaam afgaande. Portwijn minder begeerd. Champagne zonder kooplust en slechts bij kleinigheden afgaande. Selterswater meer gevraagd, vooral in manden van 25/2 kruiken. Hollandsche Wijnazijn tot ƒ 35 per oxhoofd gevraagd. Boter, waarvan in den loop der vorige maand 3038 vaatjes werden aangevoerd, blijft nog steeds in eene flaauwe stemming verkeeren en varieren de prijzen voor goede kwaliteit naar gelang van de meerdere of mindere gewildheid der merken van ƒ 13 tot ƒ 14 per vaatje. Voor een partijtje van bijzonder fraai kwaliteit is zelf voor een paar dagen ƒ 14.50 bewilligd en hopen wij de prijzen zich langzamerheid weder wat zullen releveren. Hammen schaarsch en tot ƒ 6 a ƒ 7 grif te plaatsen. Kaas bedingt bij goede kwaliteit ƒ 5 per ps. Gezouten Vleesch ƒ 65 a ƒ 70 per vat zonder veel vraag. Amerikaansch Meel zonder voorraad en veel vraag tot ƒ 38. Hollandsch tot ƒ 35 per vat gewild. Provisien in blik met 35 % avans op de factuur goed te plaatsen.

DIVERSEN. Propatria Papier moeijelijk verkoopbaar. Vensterglas overvoerd. Lijnolie met voldoenden voorraad en tot ƒ 13 per kelder afgedaan. Arakleggers met weinig omzet, worden op ƒ 32 per stuk gehouden. Touwwerk en Zeildoek met weinig handel. Loodwit ƒ 15 a ƒ 16. Zinkwit ƒ 22 a ƒ 24 per 100 ℔, nominaal, daar in dit

Scheepstijdingen.

Brouwershav. (N.O.)
Aangekomen.
26 apr. *Johanna Geertruida,* Flens, Batavia (vertr. 15 dec.)

Hellevoet (N.) *Aang.*
27 april *Seagull* (st.), Hull
Secret (st.), Londen
Meglee, Brown, Newc.
Jabez, Foreman, dito
Grace, Chater, dito
Louise. Mehler, Assens
Vertrokken.
27 *Hollander* (st.), St. Pet.
Adm. Ver-Huell (st.), Havre
(was gisteren nam. 5 ure reeds in zee.)
Zeilklaar.
Margrietha, de Groot, Grangemouth
Breslau, Lubke, Dantzig
Superbe, Kjeldahl, Hammerfest

Brielle *Aangek.*
27 april *Ranger* (st.), Londen
Cologne (st.), dito
Zingari (st.), Hartlepool
(N.N.O.—N.)

Maassluis (N.) *Vertr.*
27 apr. *Demaris,* Weatherill, Plymouth

Amsterdam *Vertr.*
27 apr. *Maximiliaan,* Schill, Suriname
S. Rosa, Buykes, Curaçao

Texel *Aangek.*
26 april *Stad Goor,* Veldhuis, Dundee
Thames, Davidson, Newcastle
Min. Thorbecke (s), Hull
Zenobia, Carter, Yarmouth
(O.N.O.—N.N.O.)

Vlie *Aangekomen*
24 april *Goede Verwachting,* Pronk, Osterrisoer
Vertrokken.
24 *Catharina Frederika,* Smid, Leith
Juno, Kühn, Newcastle
Luna, Moffatt, Sunderl.
Seraphine, Morgan, dito
Lamchiena, Koops, St. Petersburg
Elisabeth Maria, Oldenburger, Riga
Jantina, de Boer, Stettin
Zeelust, Holvast, dito
Allegonda Rensina, Smit, Gothenburg
Soeblomsten, Pedersen, Frederikstad
Emanuel, Christensen, Drammen
Apollo, Nickelsen, dito
Alpha, Halvorsen, dito
Preciosa, Möller, dito
Frederikke, Smith, dito
Friheden, Christophersen, Drammen
Frederikke, Dahm, dito
Dovre, Engebrethsen, d.°
Ora & Labora, Möller, Arendahl
Resolution, Hansen, Osterrisoer
Geertruida, de Groot, Noorwegen
Wilhelm, Lemcke, avontuur
Elisabeth, Duit, dito

Vlissingen *Vertr.*
22 april *Cora,* Plum, Rio-Janeiro
Titia, Potjer, Koningsb.

—o—

Overland-Mail.

Batavia *Aangekomen*
22 febr. *Graafstroom,* Ruhaak, Rotterdam
Rosetta, Pierce, Melbourne
23 *Pres. van Rijckevorsel,* Vermey, Badjoa
Avik, Ahlborg, Onrust
24 *Bantam,* v.d. Bolck, Rott.
26 *Nieuw-Holland,* Tuk, Samarang
(vertrok 3 mrt. n. Nederl.)
Gr. v. Heiden Reinestein, Wamsteker, dito
(vertr. 29 f. n. Nederl.)
Equator, Sellberg, Newcastle (N. Z. W.)
27 *J. C. Ross,* Ballard, Kokos-Eiland
28 *Petronella Catharina,* v. d. Veen, Amst.
Amazon, Dannberg, Melbourne
(vertrok 4 maart n. Kust)
29 *Cortgene,* Dunlop, Pasoer.
2 mrt. *Princess Royal,* Speckhahn, Hamburg
3 *Jacob & Anna,* Petersen, Nagasaki
5 *Ths. W. Sears,* Drew, Melbourne
Vertrokken.
24 febr. *Union.* Willey, China
K. N. Yachtclub, Zack, Onrust
28 *S. van Heel,* Dietz, Indramayoe
29 *Dictator,* Zerega, Amst.
Mary Ross, Meijer, China
Jason, Lammerts v. Bueren, Soerabaija
1 mrt. *Christiaan Huygens,* v. Katwijk, Samarang
Nederland, Hoekstra, Onrust
3 *Sagitta,* Bakker, Tjilatjap
Altona. Bähr, Kust
Mercator, v. d. Woude, Samarang
Baros, Oort, dito

Anjer *Gepasseerd*
25 feb. *Johanna,* Ouwehand, Amst. n. Samarang

Samarang *Aangek.*
17 febr. *Emilie,* de Wolff, Padang
19 *d'Elmina,* Teengs, Bat.
27 *Esperance,* Feijen, dito
28 *Ardjoeno,* Rapp, dito
Vertrokken.
17 *Gr. v. Heiden Reinestein,* Wamsteker, Nederl.
19 *Stad Zierikzee,* Klein, dito

Soerabaija *Aangek.*
14 febr. *Henriette,* Chevallier, Batavia
15 *Macassar,* Godje, Samar.
18 *Davo,* Wijtenhorst, dito
Johannes Anthonius, Metz, Batavia
20 *Jacob,* Borger, Samarang
Decima. Akkerman, d.°
Graaf Dirk III, Rotgans, Batavia
22 *O. Thijen,* Addicks, dito
Rubens, Sottenborn, dito
23 *Schoon Verbond,* Borchers, Samarang
24 *Duchess of Sutherland,* Meggil, Batavia
25 *Alcyone,* Haacke, Amst.
26 *Metalen Kruis,* Zuurdeeg, Batavia
Vertrokken.
18 *Galileï,* Kock, Nederl.
19 *Saugeen,* Knight, dito
21 *Hedda Frederika,* Larsson, dito
22 *Foolucka Suwdan,* Taverner, China
23 *Amelia Braillat,* Morris, Australië
24 *John Hermann,* Dieckmann, China
Nova Zembla, Hordijk, Probolingo
Agatha & Maria, v. Zijp, Nederland
25 *Amazone,* Tack, dito over Pasoeroewan

Cheribon *Aangek.*
10 febr. *Cheribon,* Coers, Batavia
Huydecoper, Blok, dito
(vertrok 24 n. Samarang)
Prinses Amelie, Groeneveld, Indramayoe
(vertrok 17 n. Singap.)
14 *Hendrina,* Pompe, Samarang

Indramayoe *Aang.*
17 febr. *Windeck,* von Rittern, Batavia
20 *Triton,* Adriaans, dito
Kleber, Begelow, dito

Tagal *Aangekomen*
20 febr. *Paul Johan,* Kooy, Pekalongan

Panaroekan *Aang.*
15 febr. *IJssel,* Maarschalk, Bezoekie

Probolingo *Vertr.*
18 febr. *Jan de Witt,* Guyt, Ned. door Str. Bali

Pasoeroewan *Aang.*
13 febr. *Admir. de Ruyter,* Koster, Soerabaija
14 *Doggersbank,* Kerkhoven, dito
Scotia, Ward, dito
17 *Albrecht Beyling,* Muller, Probolingo
Vertrokken.
16 *Diligence,* Smit, Nederl.

Banjoewangie *Aang.*
14 febr. *Hendrik Jan,* v. d. Meyden, Probol.
Negociator, Udale, Sunderland
(vertrok 15 n. Hong K.)
15 *Nederland & Oranje,* v. Ruyven, Pasoer.
Copernicus, Visser, dito
17 *Diligentia,* van Bentveld, dito
Vertrokken.
10 *Batavier,* de Voogd v. d. Straaten, Rotterdam
14 *Cézard,* Ros, Nantes
16 *Alcor,* v. Oppen, Rott.

Hong Kong *Vertrokken*
4 mrt. *Anna & Helena,* Don, Cochinchina

Macao *Aangekomen*
5 mrt. *Shanghae,* Uitermark, Samarang

Shanghai *Aangek.*
26 febr. *Atalante* (st.), Hartmans, Nagasaki
5 mrt. *Prinses Charlotte,* Hille, Kanagawa

—o—

Charleston *Uitgekl.*
10 april *Luconia,* Hulshoff, Amsterdam

Boston *Aangek.*
13 apr. *Germania,* Franke, Rotterdam

Konstantinop. *Vertr.*
4 april *Christine,* Köhler, (v. Galatz) Amst.
7 *Argo,* Brouwer, (v. dito) Falmouth

Segna *Vertrokken*
16 april *Helena Florentina,* Rozenbeek, Bordeaux
Johanna. Udema, Lond.

Venetië *Vertrokken*
20 april *Thor,* Neve, Rott.

Bilbao *Aangekomen*
16 april *Domina,* Walters, Hull

Paimboeuf *Vertr.*
24 april *Julie,* Chauvelon, Zaandam

Dublin *Aangekomen*
24 april *Gezina Hendrika,* Fijn, Rotterdam
(en niet *Geppiena,* Oldenburger, als gisteren gem.)

Liverpool *Aangek.*
25 april *Hillech. Catharina,* Mooi, Amsterdam
Jacoba Alida, v. d. Laan, Antwerpen
26 *Telemachus,* Hazewinkel, dito
Uitgeklaard.
24 *Unie,* Posta, Nerva
25 *Anna Geertruida,* v. Ingen, Antwerp.
Lydia. Dobson, Harling.
Vertrokken.
24 *Orion,* Braamhorst, St. Petersburg
Favourite, Thrift, Rott.

Portmadoc *Vertr.*
25 april *Lydia & Mary,* Roberts, Rott.

Falmouth *Aangek.*
26 april *Gepbiena Helena,* de Vries, Fernambuck
Vertrokken.
25 *Clara Wilhelmina,* Zuiderduin, Liverpool

Dartmouth *Vertr.*
24 april *Gironde* (Ned. st.), (v. Hamb.) Oporto

Bij **Deal** *Aangekomen*
24 ap. *Goede Verwachting,* Verschuur qq., Java n. Amsterdam

Deal *Gepasseerd*
25 ap. *Colombine,* Malbranc, Sunderl. n. Hong Kong

Rochester *Aangek.*
25 april *Brother's Success,* Hobart, Rotterdam

Londen *Uitgekl.*
25 april *Betje Pronk,* Vos, Koningsbergen
In lading.
Araunah, Green, Rott.
26 *Nancy,* Dudding, dito

Gravesend *Aangek.*
25 april *Perseverance,* Cummings, Medemblik
Emma, Hofkamp, Alkm.

Yarmouth *Aangek.*
23 april *Fox,* King, Alkmaar

Seaham *Vertrokken*
23 april *Adolf Eduard,* Teensma, Middelburg

Shields *Aangekomen*
24 april *Martha,* Topzant, Alnmouth
25 *Generaal de Stuers,* Viersma, Rotterdam
Pleiaden, Rijkens, Groningen
Drie Gebr., Fenenga, Amsterdam
Adriana Francisca, v. Eyk, Dordrecht
Ovidia Helena, Brugge, Harlingen
Catharina, Visker, Delfz.
Albertina, Upmeijer, Aberdeen
Margaretha, de Jong, Bridlington
Vertrokken.
25 *Mary Campbell,* Rott.

Glasgow *Vertrokken*
24 april *Bernardina,* Brouwer, Berbice

Hamburg *Aangek.*
25 april *Vrouw Antje,* Amsterdam

Op de **Elve** *Aangek.*
25 april *Jantina Petron.,* de Boer, Dokkum
Bertha Johanna. Fock, Amsterdam

Cuxhaven *Aang.*
26 april *Geerdina Geertr.,* Kramer, Amsterd.
Vertrokken.
25 *Zwanette,* Jonker, Ierland

Bremerhaven *Aang.*
24 april *Bruno,* Fisser, Antwerpen
Hendrik Jan Nassau, Roelfsema, Odessa
25 *Hendrika Wilkens,* Mulder, Bordeaux
Eridanus, Loop, Amst.
Vertrokken.
23 *Elisabeth Helena,* Strootman, St. Pet.
24 *Meika Jacoba,* Wielema, Koningsbergen

Swinemunde *Vertr.*
24 apr. *Æolus,* Dekker, Amsterdam
Wilhelmine Henriette, Krefft, dito

Stettin *Aangekomen*
25 april *St. Petersburg* (s.), Tiegs, Rotterdam

Rugenwalde *Vertr.*
18 april *Aurora,* Hahn, Amsterdam

Dantzig *Aangekomen*
23 april *Heiko Prins,* Prins, Kopenhagen
Elisabeth, Nepperus, Veendam
24 *Catharina Cornelia,* de Jonge, Odensee
Ulrike, Bekkering, Hartlepool
Margrieta, Panman, Amsterdam
Westerkwartier, Dijk, Delfzijl
Vertrokken.
24 *Burgem. van Setten,* Giezen, Zwolle
Jan Freeseman, de Jonge, Harlingen
Elisabeth, Bos, Leer

Pillau *Aangekomen*
23 april *Cornelia,* Jentsema, Hartlepool
Newa, Holscher, Londen
Harmonie. Bakker, Grangemouth
Dolphijn, Holman, Dysart
Ida, Wolkammer, Newc.
Margaretha, Kwint, dito
Gezina Alida, Botje, Groningen
Martha, Nieboer, Delfzijl
Wilhelmina Petronella, Scholtens, Antwerpen

Holbeck *Uitgekl.*
20-23 apr. *Flora,* Thygesen, Holland

Kopenhagen *Aangek.*
19 april *Hedvig,* Sjögren, Batavia
25 *Willem I* (st.), Amst. (vertrok n. Stettin)
Uitgeklaard.
24 *Mentor,* Rijff, Libau

— o —

Rotterdam 27 april. Volgens telegrafisch berigt uit Almeria, in dato 26 apr., is het schip *Sperwer,* kapit. B. G. Lambach, op de reede van Adra in Spanje gebleven. Het volk is gered.

Brielle 27 apr. (8 ure des avonds.) De stoomboot *Zingari,* heden morgen bij binnenkomst met vallend tij voor deze haven aan den grond geraakt, is met hoog water blijven zitten; heeft reeds twee ligters gelost.

Penzance 26 april. Het Russisch schip *Hedwig,* kapit. Breidenstedt, van Newport naar St. Thomas, is den 11 april gezonken, doch de bemanning gered en alhier aangebragt door het Ned. schip *Jonker van Slochteren,* kapit. Prak.

Scilly 25 april. De *Tiverton,* van Rotterdam n. Liverpool, is lek alhier binnengeloopen. (*Zie ons vorig N.°, art. Falmouth.*)

— Aan de bemanning der loodsboot *Pet* is £ 45 verstrekt wegens betoonde hulp aan den te St. Mary's binnengeloopen Nederl. schoener *Gitana,* kapitein Schots, van de Kust van Afrika naar Rotterdam, zijnde een gedeelte der equipage door koorts aangetast en buiten staat om te werken.

New-York 14 april. Het schip *Jacob A. Westervelt,* kapit. Williams, op de noorderrivier ten anker liggende, met tarwe, katoen enz. beladen voor eene buitenlandsche haven, is den 11 dezer in brand geraakt, en na het slippen der ankers tusschen Bedloe's en Gibbet Islands op strand gesleept. De masten zijn gevallen, het dek is uitgebrand en bijna het geheele achterschip boven water vernield; eene groote partij katoen zal uit het voorschip geborgen worden.

—o—

Gepraaid:

29 febr., op 1° NB. en 21° WL., *Jacobus Martinus,* Meppelder, v. Sunderland naar Singapore.

8 april, op 40° 38′ NB. en 28° WL., *den Elshout,* Bonjer, van Banjoewangie n. Rotterdam (113 dagen reis); alles wel aan boord.

15 april, op 48° 7′ NB. en 8° 43′ WL., *Zeemeeuw,* Kayzer, van Amsterdam n. Batavia.

19 april, op 46° NB. en 13° WL., *Trijntje Fenna,* Ingerman, van Rotterdam naar Melbourne.

Door kapit. de Jong, v. Havanna in Texel binnen:

5 april, op 49° 50′ NB., *Presto,* Cremer, van New-York naar Amsterdam.

19 april, op 49° 17′ NB. en 6° 51′ WL., *Gezusters,* Visser, v. Amst. n. Philadelphia; alles wel a. b.

—o—

26 april. De wind te **Falmouth** O. en te **Deal** N. O.

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 28 april: 1ste getijde 8 ure 41 min.; 2de get. 9 ure 5 min.

Arnhem. Waterhoogte 26 april 2.30 el.

Keulen. Rijnhoogte 26 april 9 v. 10 d. Rijnl.

Cargalijsten.

Rotterdam.

LONDEN, Cologne, J. Ryan. — 32 v. Cement, E. Gompertz; 30 v. dito, Boomer en Co.; 100 z. Zaad, H. Lambert Pz.; 378 p. IJzeren Pijpen, Merrem en Co.; 260 p. Metaal, W. van Houten en Zn.; 11 b. Wol, Boutmy en Co.; 21 pakk. Koopm., Order.

Amsterdam.

BATAVIA, Elisabeth, Harms. — 2258 kan. Suiker, 1342 Huiden, 214 k. Koperen Duiten en 3845 boss. Bindrotting, Nederl. Handel-Maatschappij.

STETTIN, Jantina Alida, Texer. — 2628 sch. Raapzaad, Eltzbacher en Co.

BREMEN, Vrouw Hillechina, Salomons. — 844 b. Rijstafval, Order.

saizoen weinig vraag naar deze artikelen bestaat. Geassorteerde Verwen zullen spoedig meer vraag genieten. Hollandsche Goenjezakken voor het oogenblik onverkoopbaar en nominaal, genoteerd op 40 a 45 cs. per ps. Koolteer zonder voorraad en tot ƒ 10 a ƒ 12 per vat gewild.

VRACHTEN souteneeren zich op de laatst besteedde cijfers, hetgeen wij hoofdzakelijk toeschrijven aan het uitblijven der verwacht wordende Bonievloot, waarvan verscheidene bodems hier particulier zullen moeten bevracht worden, terwijl de disponibele producten nu nagenoeg afgeladen zijn. — Sedert ons laatste berigt werden nog de volgende charters afgesloten: Abel Tasman, tot 44 $ cs. naar Hong-Kong of Macao en 10 $ cs. verhooging wanneer naar Amoy. Catharina Maria, tot ƒ 75 voor Huiden, ƒ 70 voor Suiker en ƒ 65 voor Koffij hier en op de kust te laden naar Rotterdam. Jason laadt voor eigenaars rekening. Martha en Jacoba krijgt ƒ 4 van Soerabaija naar Billiton en terug naar Batavia. Elize Henriette ƒ 65 voor Koffij van Padang naar Amsterdam. President van Rijckevorsel tot ƒ 65 voor Suiker, ƒ 60 voor Thee en ƒ 35 voor Kopergeld op Cheribon te laden naar Rotterdam. Graafstroom neemt hier Machinerien in naar Cheribon en Japara voor ƒ 6000 in eens. Amstel voor eene lading Suiker naar Amsterdam tot ƒ 65 te Soerabaija en ƒ 67.50 te Passoeroean. De Ocean neemt de lading van het afgekeurde schip Neerlands Koningin tot ƒ 70 voor Suiker en ƒ 65 voor Koffij. Equator (Zw.) bedong £ 3. 5 per ton voor Rijst en Sagomeel van Padang naar Falmouth. Rosette (Amer.) krijgt 40 $ cs. voor Rijst naar Hongkong, 50 $ cs. naar Amoy, 60 $ cs. naar Fuchaw, 65 $ cs. naar Shanghae. Amazon (Zweed.) werd gecharterd naar eene haven bewesten de Kaap de Goede Hoop. De volgende schepen liggen nu nog onbevracht, als: Holl. Sumatra, Schoon Verbond, Hollandia, Jacob, Mercator, Medea, D. F. Visser, Alcyone, Petronella Catharina en Bantam. Eng. Duches of Sutherland, Monarch. Hamb. Princess Royal. Amerik. T. W. Sears. Terwijl de volgende nog met kustreizen bezig zijn: IJssel, Drie Gebroeders, Derkina Titia, Jan Pieterszoon Koen, Martha en Jacoba en Graafstroom.

WISSELKOERS op Holland bij particulieren pari a 101 pc. Groote bedragen zijn niet anders dan a pari te bekomen, terwijl ook het Gouvernement tot dien koers blijft aanbieden. Op Engeland 6 maanden zigt ƒ 11.50. Op China ƒ 2.80 per dollar, zonder afdoeningen. Op Singapore ƒ 2.80 per dollar nominaal op Calcutta ƒ 122 per 100 CRs. SPETIE. Oude Ducaten ƒ 7, Nieuwe ƒ 6, Souverein en ƒ 13 met verkoopen. Dubloenen ƒ 38 a ƒ 43. Tienguldenstukken ƒ 9.90 a ƒ 10. Spaansche pilaar dollars ƒ 3. Mexicaansche dollars ƒ 2.76. Australiesch goud ƒ 44.50 per reaal.

SAMARANG 21 Maart.

INVOER-ARTIKELEN over het algemeen flaauw en ging hierin weinig bijzonders om. In Lijnwaden was weinig handel en hetgeen gedaan werd bedong vorige prijzen. — METALEN meest onveranderd. — PROVISIEN en DRANKEN goed voorraad en weinig omzet. — Ook de handel in *PRODUCTEN* was niet belangrijk. — KOFFIJ. De nieuwe oogst laat zich vrij gunstig aanzien en men begint dezelve in te zamelen vooral op hooge landen; noch hierin noch in SUIKER werden contracten gesloten op levering, voor disp. n.° 16 biedt men ƒ 16.50. — INDIGO. la kwaliteit ƒ 4 op de gunstige Europesche berigten. — HUIDEN. Koe- bedingen coulant ƒ 60 a ƒ 65. Buffelstil a ƒ 40. — RIJST en ROTTING onveranderd. — TABAK zonder handel. — VRACHTEN in den oeen naar Holland ƒ 70, naar China 45 c. — WISSELKOERS pari a 100½ %.

SOERABAIJA 1 Maart.

INVOEREN genoten in de afgeloopen maand veel vraag en belangrijke omzettingen hadden plaats. — *PRODUCTEN*. RIJST, TABAK en ARAK zonder handel. — SUIKER. 27,200 pic. bedongen ƒ 16; 35/m. pic. ƒ 16¼; te Passeroean 2000 pic. ƒ 16, en 14/m. pic. ƒ 16¼. — KOFFIJ. Omzet 2500 pic. a ƒ 34; 400 pic. a ƒ 35, en 600 pic. a ƒ 37. — VRACHTEN naar Nederland ƒ 70 voor zwaar goed.

SINGAPORE 21 Maart.

PRODUCTEN. Door weinig aanvoeren was de handel beperkt en daar de vraag vrij wel was, zijn de prijzen gestegen. — GAMBIER bedong $ 2.65 a $ 2.75. — PEPER. Nieuwe zwarte is reeds aan de markt; de prijzen zijn gestegen tot $ 7.17½ en witte $ 12. — TIN daalde in prijs; de productie is zeer groot en men verwacht dus eene verdere daling. — SUIKER. Eenige aanvoeren van Siam bedongen $ 6.30 a 25 voor n.° 1 en $ 6 a 5.90 voor n.° 2, Cochin China wordt nog aangeboden en zou tot $ 5¾ te koop zijn. — SAPANHOUT flaauw; Siam $ 1¾. — BINDROTTING gevraagd voor Amerika en tot vorige prijzen ferm te plaatsen. — HUIDEN. Buffel- $ 7¾ a 8; dito HORENS $ 9. — KOFFIJ. Voor Bouthyne vraagt men $ 13½. — GOM ELASTIEK gevraagd en bedong ferme prijzen. — RIJST flaauwer op de lagere berigten uit China; de uitvoer wordt dan ook minder en de prijzen zijn dalende.

INVOEREN stil met weinig handel. — VRACHTEN onveranderd met weinig disp. ruimte en goede vraag; naar Londen 40/ voor zwaar en 50/ voor ligt goed, bij volle ladingen van Akyab naar Engeland $ 3 per ton Rijst. — KOERS op Londen 4/10 a 4/9½. — GELD is schaarsch.

HONG KONG/CANTON 14/10 Maart.

INVOER-ARTIKELEN. KATOEN. De prijzen zijn steeds rijzende gebleven, alle aanvoeren werden coulant geplaatst en de omzet was vrij belangrijk. — MANUFACTUREN. 29,750 stuks Shirtings bedongen $ 2.60 a 3.55 en 4025 stuks Witts $ 2.55 a 3.30. Van T.Cloth werden 15,265 stuks verkocht, van Drills 2425 stuks en van Shirtings 625 stuks. — Belangrijke aanvoeren van WOLLEN GOEDEREN hebben de prijzen daarvan gedrukt en de omzet was niet noemenswaardig. — METALEN. IJzer werd veel aangevoerd en tot lagere prijzen afgegeven. 1330 pic. Lood bedongen $ 7.55 a 8.05. 200 k. Blik $ 6.80 a 7. Staal flaauw, Engelsch $ 4½ a 5; Zweedsch $ 6 a 7½. — 500 k. VENSTERGLAS werden verkocht tot $ 4.10. — RIJST. Belangrijke aanvoeren hebben de prijzen doen dalen, Siam noteert men 2.05 a 2.10; Java $ 2.45 a 2.65.

PRODUCTEN. THEE met meer handel tot hoogere prijzen op de gunstige Europesche berigten. 15 chops zijn verkocht tot ts. 23½ a 26½ voor Oonam en ts. 28 a 33 voor Oopack; 8500 k. Congo tot ts. 16½ a 25½; 11,800 k. Oranje Pecco tot ts. 17½ a 30; 16/m. Caper tot ts. 15 a 22, en 1300 k. Gunpowder tot ts. 18 a 22. — RUWE ZIJDE onveranderd en vast. — CASSIA. 2000 pic. bedongen $ 17 a 17¾. — OLIEN. Cassia- $ 300 a 305; Staranijs- $ 190 a 200. — VRACHTEN. De vooruitzigten voor groote schepen worden beter, wegens aanvragen door het Gouvernement. Naar Engeland wordt Thee geladen tot £ 2 en ook Kustvrachten zijn vast. — WISSELKOERS op Londen 4/9 a 4/9¼.

AMOY 9 Maart.

Terwijl na vertrek der Mail in *INVOEREN* veel omging is de markt in de laatste dagen weder flaauwer geworden. — RIJST. De voorraad is zeer gering en de prijzen vast. Formosa $ 2.35, blanke Java en Siam $ 2.10. Cargo $ 1.90 gehouden. — THEE zonder voorraad en ook niet verhandeld. — ALUIN $ 1.20 a 1.60. — SUIKER. 3000 matten bruine bedongen $ 2.70 2.90. — VRACHTEN zijn onveranderd, maar voor kustreizen worden vele schepen opgenomen.

SHANGHAE 5 Maart.

THEE. De handel der afgeloopen maand was zeer levendig op de gunstige Europesche berigten. De omzet bestond uit 9200 k. Congo tot tls. 16 a 21, 5000 k. dito tot 23 a 25 ta. en 16500 k. Oopack en Ningchaw tot ts. 26 a 30. Pecco en Souchon ontbreken geheel en er zijn slechts van Pecco zijn nog 2000 k. aan de markt, maar de kwaliteit is te slecht om geplaatst te worden. Van Groene vonden 62/m. coll. nemers meestal voor Amerika, waardoor de voorraad tot 19/m. coll. verminderd is. De prijzen zijn een weinig gedaald. — ZIJDE. Ca. 5000 b. werden afgedaan, waardoor de totale omzet voor dit saizoen 44/m. b. bedraagt tegen 64500 in het vorige. De aanvoeren waren vrij belangrijk en is daardoor de voorraad vermeerderd tot 4000 b. en de houders zijn iets gemakkelijker. Men noteert: Tsatlee n.° 1 ontbreekt, n.° 2 ts. 425 a 440, n.° 3 ts. 415 a 420, n.° 4 en 5 ts. 370 a 400. Taysam n.° 1 ts. 380 a 390, n.° 2 ts. 360 a 370, n.° 3 ts. 340 a 350, n.° 4 en 5 ts. 300 a 330. — VRACHTEN vast met weinig disponibele schepen. — WISSELKOERS op Londen 6/4½ a 6/5.

FOO-CHOW-FOO 6 Maart.

THEE. In Congo ging sedert ons vorig berigt veel om, waardoor de houders hunne prijzen verhoogd hebben met 2 a 2½ fl. Van Oolongs is weinig meer aan de markt en het saizoen bijna afgeloopen. De omzet is 42/m. k. Congo tot ts. 16 a 22½; 4500/2 k. Oolong tot ts. 14 a 20, en 210 k. Pecco tot ts. 24 a 42. — VRACHTEN. Thee naar Londen 2/10 onveranderd.

MANILLA 9 Maart.

PRODUCTEN. De handel was vrij wel in sommige artikelen, bijv. HENNEP, waarvan 46,372 pic. werden afgedaan. Quilot bedong $ 6.3 a 6.3½, Sorragaw $ 4.7, Tayabas $ 5.0½ en Current $ 4.3½ a 4.4½. — SUIKER wordt hooger gehouden en was daardoor minder levendig; men vraagt voor Current $ 6, Cebu bedong $ 3.2½ a $ 3.4½. — RIJST is dalende; van den verderen loop van dit artikel is weinig te zeggen, daar dit grootendeels van de vraag voor China afhangt. — HUIDEN. 3029 st. werden afgedaan tot $ 7.2 voor Buffel- en $ 11 a 16 voor Koe-. — SAPANHOUT. 202 pic. bedongen $ 1.7. 710 pic. Union $ 1.3¾, 1222 pic. Pangasinan $ 1.3½ a $ 1.4 en 2419 pic. Hailo $ 1.2¾ a 3. — VRACHTEN naar Londen £ 3 voor Suiker en Hennep. — WISSELKOERS op Londen 4/3 a 4/3½.

Advertentiën.

Getrouwd:

J. B. BROUWERS, van *Tilburg*,
en
J. J. MEIJER.

Rotterdam 26 April 1860.

Op den 21 April 1860 is te *Rotterdam* overleden Vrouwe GEERTRUIDA ANNA ELISABETH HOFFMANN, hartelijk geliefde Echtgenoote van Mr. J. H. W. SWELLENGREBEL.

Wegens Buitenlandsche Betrekkingen eerst heden geplaatst.

Heden overleed, tot onze diepe droefheid, onze geliefde Vader en Behuwdvader, de Heer PIETER JANSZON, in den ouderdom van 77½ jaar.

Rotterdam Uit aller naam,
26 April 1860. S. H. TASSEMEIJER.

Strekkende deze tot algemeene en bijzondere kennisgeving.

Na eene ongesteldheid van slechts weinige weken, ontsliep zacht en kalm, in het geloof op Jezus Christus, mijn waarde Echtgenoot GIJSBERT BLOK Az., in den ouderdom van 59 jaren en 7 maanden, in leven *Lid van den Raad dezer Gemeente en Heemraad van den polder Robbenoord en Plompert*.

Ik verlies in hem eenen waardigen Man en mijne Kinderen en Aanbehuwdkinderen eenen liefderijken Vader; alleen het Evangelie van Christus zij ons eene ware troostbron in onze droevige oogenblikken.

Charlois M. SPEELMAN,
24 *April* 1860. Wed. G. BLOK Az.

Heden overleed, tot diepe droefheid van hare Kinderen en Behuwdkinderen, Mejufvrouw MARIA IJSERMAN, Wed. den Heer JAN SMITS, in den ouderdom van 81 jaren 4 maanden.

Gouderak Uit aller naam,
25 *April* 1860. J O Hs. S M I T S.

De **Zaken** zullen door den Ondergeteekende worden voortgezet.

ACADEMIE
VAN
BEELDENDE KUNSTEN EN TECHNISCHE WETENSCHAPPEN.

Algemeene Vergadering,

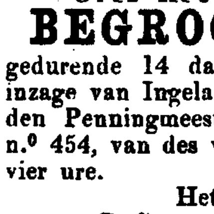
HEDEN ZATURDAG 28 APRIL 1860,
des avonds ten 8 ure.

Het BESTUUR van den Polder COOL brengt bij deze ter kennis van Belanghebbenden, dat de

REKENING
over het Dienstjaar 1859 en de
BEGROOTING voor 1860

gedurende 14 dagen, van 1 tot 14 Mei eerstk., ter inzage van Ingelanden zullen liggen ten Kantore van den Penningmeester, aan de Schiekade, wijk 14, n.° 454, van des voormiddags tien tot des namiddags vier ure.

Het Bestuur voornoemd,
De Secretaris, De Voorzitter,
A. VAN VLIET. CORN. SCHADEE.

Te ROTTERDAM
ligt in Lading
NAAR
PHILADELPHIA,

het Nederlandsch BRIKSCHIP ***AMERICA***, Kapit. J. F. MEERMANS.
Adres bij HUDIG & BLOKHUYZEN.

BEKENDMAKING,

ter voldoening aan Artikel 486 van het Burgerlijk Wetboek.

Bij Acte, op den 25 April 1860 voor den Edel Achtbaren Heer Kantonregter van het kanton Rotterdam, nommer Een, gepasseerd, naar behooren geregistreerd, is door den Heer WILLEM GEERTRUDES LEDEBOER, *Koopman*, wonende aan het Willemsplein te Rotterdam, aan zijnen minderjarigen Zoon **DAMMES CORNELIS LEDEBOER**, geboren te Rotterdam. den 17 Junij 1839,

HANDLIGTING

verleend tot de geheele Ontvangst, de Uitgave van en de Beschikking over zijne Inkomsten, het Deelnemen in en Uitoefenen van eene Kousen-Fabriek, mitsgaders tot het Drijven van Nering en Handel en het Sluiten van alle Verbindtenissen daartoe betrekkelijk.

UTRECHTSCHE
ZENDINGS-VEREENIGING.
Afdeeling *Rotterdam* en *Omstreken*.

OPENBARE BIDSTOND, op Maandag den **30 April 1860**, des avonds ten 8 ure, in de Concertzaal in de Bierstraat.

Op heden den twintigsten April 1800 zestig, ten verzoeke van den Heer DAMMES DROST, Wethouder, wonende te Haastrecht, ten deze domicilie kiezende ten Kantore van den Procureur Mr. *JAN BARTHOLD LUDOLF WENTHOLT*, aan de Glashaven, wijk 1, n.° 364, te Rotterdam, die in deze als zoodanig voor hem in regten is occuperende.

Heb ik Ondergeteekende *JOHAN COENRAAD LACH*, Deurwaarder bij de Arrondissements-Regtbank te Rotterdam, wonende aldaar aan de Groote Zeevischmarkt, wijk 2, n.° 371.

Uit krachte van een Vonnis van de Arrondissements-Regtbank te Rotterdam, van den vierden April 1860, in verband met eene beschikking van dezelfde Regtbank (Kamer van Vacantie) van den derden Augustus laatstleden:

Voor de derde maal Gedagvaard:
CORNELIS ADRIANUS DROST, *Zeeman*, gewoond hebbende te Haastrecht, doch wiens tegenwoordig verblijf is onbekend, en dien ten gevolge mijn exploit doende op de wijze voorgeschreven bij Artikel 4, n.° 7, Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering, sprekende in het Parquet van den Edel Achtb. Heer Officier van Justitie bij genoemde Regtbank met den Edel Achtbaren Heer Mr. *J. H. W. SWELLENGREBEL*, Officier van Justitie, die het Origineel voor gezien heeft geteekend.

Om te verschijnen op Maandag, den derden September 1800 zestig, des voormiddags ten tien ure, ter teregtzitting van de Arrondissements-Regtbank te Rotterdam, zitting houdende in het Paleis van Justitie, aan het Haagscheveer aldaar, ten einde. —

Aangezien de Gedaagde, Zoon des Eischers, in de maand Mei 1848, destijds 24 jaren oud zijnde, als Matroos met het Schip, genaamd *Anna Petronella*, Kapitein *Carst*, uit Amsterdam, is vertrokken naar Petersburg, zonder volmagt achter te laten;

Aangezien gezegd Schip op de terugreis den 24 October 1848 Elseneur is gepasseerd. —

Aangezien sedert dat tijdstip noch van dat Schip noch van den Gedaagde eenig berigt meer is ingekomen.

Aangezien bovenstaande daadzaken bevestigd worden door eene Acte van bekendheid op den twintigsten Julij 1800 negen en vijftig, voor den te Haastrecht residerenden Notaris *J. G. BROUWER NYHOFF*, gepasseerd, deugdelijk geregistreerd.

Aangezien er alzoo meer dan vijf jaren verloopen zijn sedert de laatste tijding van den Gedaagde is ingekomen.

Aangezien nadat de Gedaagde reeds tweemalen vruchteloos bij openbare dagvaarding was opgeroepen, nu laatstelijk bij Vonnis van genoemde Regtbank van den vierden April 1800 zestig aan den Eischer verlof is gegeven tot het doen eener derde openbare dagvaarding.

Hetzij in persoon, hetzij door iemand van zijnentwege van zijn aanwezen te doen blijken, zullende de Eischer, ingeval noch de Gedaagde noch Iemand voor hem op deze dagvaarding mogt opkomen en alzoo van zijn aanwezen niet mogt blijken, concluderen, dat bij Vonnis van genoemde Regtbank zal worden verklaard dat er regtsvermoeden van des Gedaagdes overlijden bestaat sedert 25 October 1848, met verdere veroordeeling van den Gedaagde in alle de proceskosten.

En heb ik Deurwaarder afschriften van dit exploit aangeplakt aan de voorname deur der vergaderplaats van genoemde Regtbank en aan het Gemeentehuis te Haastrecht, en afschrift daarvan overhandigd aan den bovengemelden Ambtenaar van het Openbaar Ministerie, zullende dit exploit voorts worden geplaatst in de Nederlandsche Staats- en in de Rotterdamsche Couranten. De kosten zijn twee Guldens vijf en zeventig Cents, buiten de verschotten en den afstand.

(*get.*) J. C. LACH, *Deurwaarder*.

Gezien door ons Officier van Justitie heden den twintigsten April 1800 zestig.

(*get.*) SWELLENGREBEL.

Geregistreerd te Rotterdam den twintigsten April 1800 zestig, deel 81, folio 99, recto vak 2, twee bladen geen renvooi. Ontvangen voor regt ƒ 0.80, voor 38 opcenten ƒ 0.30½, te zamen eene Gulden en een halve Cent.

De Ontvanger,
(*get.*) v. BERKEL.
Voor Copie conform,
WENTHOLT, *Procureur*.

De Notarissen VAN DER HOOP & REEPMAKER, te Rotterdam, adverteren, dat ten hunnen Kantore gedurende de maand Mei 1860, wordt gevaceerd tot

BETALING der UITDEELING

over den jare 1859, à **ƒ 4.92** per Portie, in de **TONTINE**, ten Kantore van de Notarissen NOZEMAN en VAN DER LOOY opgerigt.

ER WORDT TEN SPOEDIGSTE EEN
HOOFD-ONDERWIJZER

gevraagd, bezittende den **Tweeden Rang**, bekend met de **Engelsche** en **Fransche Talen**, voor eene **Bijzondere School**. De hierop inclinerenden adresseren zich in Persoon of met *franco* Brieven bij Ds. C. VAN DEN OEVER, in de Raampoort te Rotterdam.

TE HUUR:
Eene der aangenaamst gelegen
BUITENPLAATSEN,

aan den Oudendijk, gemeente Kralingen, bestaande uit **WOONHUIS**, bevattende Acht groote en kleinere **Kamers, Keuken, Kelder, Zolder, Meidenkamer** enz.; verder **TUINMANSWONING**, grooten **TUIN** met BOSCH, BOOMGAARD-BROEIJERIJ en WARMOEZERIJ. Alles te zamen of gedeeltelijk.

Te bevragen **Oppert**, n.° 27.

PUBLIEKE VEILING,
te ROTTERDAM,

op Maandag den 30sten April 1860, des voormiddags ten half elf ure, in het Logement **de Zon**, aan den Steiger, van:

Ca. 40 Lasten
PUIKE NIEUWE
Witte Kook-Erwten.

Nog in het Schip liggende, van Boord of uit Ligter te ontvangen.

Nader onderrigt te bekomen ten Kantoren van WM. & ALBs. SMALT & Co. en SCHADEE & Co.

PUBLIEKE VEILING,
te ROTTERDAM,

op Maandag den 30sten April 1860, des voormiddags ten half elf ure, in het Logement **de Zon**, aan den Steiger, van:

C.a 24 Last ROGGE,

meer of minder door Zeewater beschadigd aangebragt van *Aalborg*, laatst van *Harlingersijl*, per het Schip *Johann Theodor*, Kapitein *Fulfs*, en thans alhier in Ligter liggende.

Nadere informatie te bekomen ten Kantoren van WM. & ALBs. SMALT & Co. en SCHADEE & Co.

Het WINKELHUIS,

SMEDERIJ, BOVENWONINGEN en **ERVE**, aan de Weste Wagenstraat, op den hoek van de Raamstraat, en het **HUIS**, ingerigt tot ***Slagtplaats***, **BOVENWONINGEN** en **ERVE**, aan de Raamstraat te Rotterdam, op den 25 April laatstleden door de Notarissen *VAN DER HOOP en REEPMAKER* geveild, zullen op Woensdag den 2 Mei 1860, des namiddags ten 5 ure, in het Notarishuis aldaar, worden **Afgeslagen.**

Rotterdamsche
SCHOUWBURG.

Directie: ***J. Eduard de Vries.***

Tot Sluiting van het Tooneel en ten voordeele van Mevrouw M. KLEINE:

ZATURDAG 28 APRIL 1860,

HET PARELSNOER,
of KNECHT, DIENAAR en HEER,

Drama in drie Afdeelingen, door den schrijver van *Laurierboom en Bedelstaf.*

GEVOLGD DOOR:
DE PRATENDE MOLEN,

Blijspel met Zang, naar het Fransch.
Aanvang ten ZEVEN ure precies.

Prijzen der Plaatsen:

Balcon	ƒ 2.25.	Parterre	ƒ 1.00.
Loge	- 1.25.	Galerij	- 0.40.

NIEUWE SCHOUWBURG,
op de Kruiskade.

KONINKLIJKE HOLLANDSCHE TOONEELISTEN.

Directie: ***BREEDÉ & VALOIS.***
(*Met doorgaand Abonnement.*)

ZATURDAG 28 APRIL 1860,

ter Benefice van Mw. Valois-Sablairolles en tevens tot Sluiting van het Tooneel: Eene Vierde Voorstelling van

DE KAARTLEGSTER,

Drama in **5** Bedrijven en een Voorspel, naar het Fransch (*la Tireuse de Cartes*) van *Victor Sejour*, door B. L. Met nieuwe Decoratien en Costumes en verderen Tooneelmatigen Toestel. Muziek van den Heer *Artus*, Orkestmeester van het Théâtre de la Porte St. Martin, te Parijs. De Mise-en-Scène geregeld door den Heer *Victor Driessens*.

Aanvang ten ZEVEN ure.

Prijzen der Plaatsen:

1ste Rang ƒ 1. Parterre 75 Cts. Galerij 40 Cts.

VERTREK der SPOORTREINEN.
Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amsterdam: 7, 9.30, 11.40, 3.30, 8
" " alleen n. 's Hage: 1.5 's midd., 9.50 's av.
" Amst. naar Rotterdam: 8.5, 10.40, 1.25, 4.30, 7.45
" 's Hage " Rott.: 8.30, 10.18, 12.37, 3.39, 6.42, 8.15, 9.59
Aankomst te Rotterdam: 9.15, 11.5, 1.20, 4.25, 7.30, 9, 10.45

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.

Van Rott. naar Antwerpen en Breda: 10.15, 3.—
" Dordrecht naar Rotterdam: 10.40, 3.20.
" Breda naar Antwerpen en Rott.: 6.50, 12.35.
alleen naar Antwerpen en Moerdijk: 5.20.
" Antwerpen naar Breda en Rott.: 7.45, 12.20.
alleen naar Breda en Moerdijk: 5.25.

Rhijn-Spoorweg.

Rott. n. Utr., Amst., Arnh.: 7.—, 10.—, 12.15, 1.30, 5.50, 9.—
Amst. n. Utr. en Rott.: 7.25, 10.25, 12.35, 2.30, 6.15, 9.15
Arnh. n. Utr., Amst., Rott.: 6.30, 9.30, 11.35, 12.30, 5.20
Utrecht naar Rotterdam: 6.30, 8.40, 11.40, 1.25, 4.30, 7.30
Gouda naar Rotterdam: 7.36, 9.34, 12.34, 2.8, 5.40, 8.28
Aankomst te Rotterdam: 8.15, 10.—, 1.—, 2.25, 6.30, 9.—

NEDERLANDSCHE STOOMBOOT-MAATSCHAPPIJ.
ROTTERDAM-LONDEN.

BATAVIER, Kapit. *W. Smith.*

Van ROTTERDAM naar LONDEN,
Dingsdag 1 Mei, 's morgens **10½** ure. | **Dingsdag 8 Mei**, 's namiddags **1** ure.
Van LONDEN naar ROTTERDAM,
Iederen Zondag, des morgens ten **11** ure. van de **Dublin Werf.**

In afwachting van de Hervatting der Dienst per
FIJENOORD, Kapit. *H. Rolfe*,
zal die Dienst worden waargenomen door het Schroef-Stoomschip
SECRET, Kapit. *J. Storr*, groot 500 Ton,

Van ROTTERDAM naar LONDEN,
Zondag 29 April, 's morgens **6** ure.

Nadere informatien zijn te bekomen bij de Nederlandsche Stoomboot-Maatschappij, in de Boompjes te Rotterdam, bij alle Agenten der Nederlandsche Stoomboot-Reederij en aan de Expeditie-Kantoren van de Heeren J. P. KOENS & Co.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.

BIJVOEGSEL

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

VAN

ZATURDAG 28 APRIL 1860, N°. 102.

KENNISGEVING.

Verslag van den toestand der Gemeente, over 1859.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *ROTTERDAM*, gezien art. 182 der Gemeentewet, doen te weten, dat ter plaatselijke Secretarie, tegen betaling van *f* 1 per stuk, afdrukken verkrijgbaar zijn van het aan den Gemeenteraad gedaan uitvoerig en beredeneerd Verslag van den toestand dezer Gemeente, over het jaar 1859.

Rotterdam den 27 *April* 1860.

de Secretaris, J. L. NIERSTRASZ. *de Burgemeester,* J. F. HOFFMAN.

KENNISGEVING.

Beschrijving van het Patentregt, over het dienstjaar 1860/61.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *ROTTERDAM*, gezien het besluit van den Heer Staatsraad, Commissaris des Konings in de provincie Zuidholland, van den 18 April ll. A. n.° 2977/2, 3de afdeeling, (prov. blad n.° 55);

Doen te weten:

1°, dat de uitreiking van de verklaringen, in te vullen door de Patentpligtigen, aangewezen bij de tabellen 1-15 (met uitzondering van de hierna onder n.° 2 vermeld) zal aanvangen op *Dingsdag den 8sten Mei aanstaande*, en dat de wederinzameling daarvan zal plaats hebben *acht* dagen na de uitgifte, tegen overgave van een bewijs van ontvangst, dat vervolgens, bij de afhaling van het patent, door den belanghebbende moet worden vertoond en teruggegeven;

2°, dat de declaratoiren aan de Patentpligtigen, bedoeld bij ns. 37 tot 40 van tabel n.° 14, zullen worden uitgereikt *onverwijld* na den ingang van het dienstjaar, zijnde voor 1860 op *den 1sten Mei aanstaande*, terwijl die na verloop van *drie* dagen zullen worden afgehaald; wordende onder deze Patentpligtigen bedoeld: *slijters in wijnen, sterke dranken en likeuren*, doorgaans met minder dan 10 kan verkoopende; *slijters van bieren*, doorgaans niet meer dan *twee vaten* tevens uitslaande; *tappers, wijnhuis-, bierhuis- en kroeghouders*, en zij *die fijne likeuren in hunne huizen of winkels uitschenken;* alsmede *koffijhuishouders* en *houders van tuinen* of *buitenhuizen tot openbare uitspanningen; alle welke, volgens de wet, hunne beroepen niet anders dan voorzien van hun patent mogen uitoefenen;*

3°, dat de registers der Patentpligtigen *uiterlijk op den 31sten Mei aanstaande* zullen worden gesloten; wordende de belanghebbenden wijders verwezen naar de bepalingen van de artt. 18 en 37 der Wet van den 21 Mei 1819, betreffende de verpligting van hen, die bij de algemeene beschrijving mogten worden overgeslagen, en de straffen gesteld op het verzuim van het doen van aangifte of gebreken daarin;

4°, dat de tijd tot het doen der aangiften door de *eigenaars, vaste huurders* of *andere vaste gebruikers van binnenvaartuigen*, reeds op den 1sten Mei aanstaande zal worden geopend, en dat die aangiften in deze gemeente moeten gedaan worden aan het bureau van Heeren *Zetters*, gehouden wordende aan de Kaasmarkt, wijk 8, n.° 44;

5°, dat de aangiften van *rondreizende kooplieden, commissionairs, fabriekanten, agenten, factoren, kantoorbedienden* en anderen, als ook die van *kramers, debitanten van loterijbriefjes* en *ondernemers van vermakelijkheden*, en verder van allen die bij de beschrijving mogten zijn overgeslagen, eveneens aan bovengemeld bureau van Heeren *Zetters* gedaan moeten worden.

Rotterdam den 27 *April* 1860.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,

de Secretaris, J. L. NIERSTRASZ. *de Burgemeester,* J. F. HOFFMAN.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van vrijdag 27 *april.*

In deze zitting is de heer G. A. de Raadt, na in handen des Voorzitters de eeden bij de Grondwet voorgeschreven te hebben afgelegd, als lid der Kamer toegelaten.

Van den Hoogen Raad der Nederlanden is ingekomen eene lijst van zes kandidaten, om in aanmerking te komen bij de voordragt der Tweede Kamer voor een lid van den Hoogen Raad, bestaande uit de volgende heeren en mrs.: C. Sleeswijk Vening, raadsheer in het provinciaal geregtshof in Friesland; jhr. F. J. J. van Eysinga, regter in de arrondissements-regtbank te Leeuwarden en lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal; G. Hiddinga Jongsma, raadsheer in het Hof van Friesland; A. van der Laan, griffier van de Staten der provincie Friesland; A. A. Huguenin, lid van de arrondissements-regtbank te Sneek, en S. W. Tromp, procureur bij de arrondissements-regtbank in Friesland.

De Voorzitter deelde mede, dat tot rapporteurs zijn benoemd door de afdeelingen voor de ontwerpen van wet: 1⁰, omtrent de eindbestemming der baten van de weeskamer, de heeren Botz, Wintgens, van Eck, Olivier en van der Poel; 2⁰, tot vaststelling der begrooting voor den arbeid der gevangenen over 1859, de heeren Hengst, Hoynck van Papendrecht, Westerhoff en van der Veen, en 3⁰, tot inkoop en amortisatie van schuld enz., de heeren Schimmelpenninck, van Nispen, van Heukelom, de Brauw en van Voorthuyzen.

Daarna heeft plaats gehad de

Interpellatie over de aansluiting van de residentie aan den Rijnspoorweg.

De heer *de Brauw* begon, alvorens de vragen te stellen, welke hij tot de Regering wenschte te rigten, een overzigt te geven van hetgeen geschied was ten opzigte der zaak, waartoe de interpellatie betrekking had. Het waren de heeren Schretlen en Maxwils die aan de zaak der aansluiting den eersten stoot gegeven hadden; bij request van 4 augustus 1856 vroegen zij de lijn aan van Scheveningen-'s Gravenhage-Gouda. Eene maand later deed de Hollandsche Maatschappij aanvrage voor dezelfde lijn; van deze concurrentie is het gevolg geweest dat de heeren S. en M. van hunne zaak voorloopig niets vernomen hadden; maar het Ministerie van Binnenlandsche Zaken trad in onderhandeling met de Holl. M. en bewoog haar de lijn Gouda te laten varen en daarvoor in de plaats te stellen de lijn Leyden-Woerden. De Holl. M. vroeg toen concessie voor die lijn, doch niet zonder voorwaarden; zij vroeg dat de Regering de kosten der spoorversmalling voor hare rekening nam. De Regering weigerde, maar verklaarde zich bereid een groot deel van die kosten voor hare rekening te nemen. Van daar het voorstel der vorige Regering om een subsidie van *f* 1,400,000 tot spoorversmalling te verleenen. Dat voorstel werd door de Tweede Kamer den 21 nov. 1859 verworpen. Intusschen had de publieke opinie zich met de zaak gemoeid. Men vond het onbillijk dat eene aanvraag zonder subsidie, als die van de heeren S. en M., onbeantwoord bleef, en zulks te meer omdat het geschiedde ten behoeve van eene andere Maatschappij. Er werd een comité gevormd, voorstellen werden gedaan, vergaderingen gehouden, besluiten genomen en het gevolg is geweest, dat toen de subsidie verworpen was, daags daarna, op 22 nov. 1859, door de heeren S. en M. andermaal werd aangevraagd concessie voor de lijn naar Gouda. Nu dacht iedereen dat ze verleend zou worden; maar nu kwam de Holl. M. en vroeg de lijn naar Woerden, daarbij afwijkende van al hetgeen tot dusver door haar was verlangd en daarbij aanbiedende op eigen kosten een smal spoor van 's Hage naar Leyden te leggen. Men had nu twee aanvragen, beiden zonder subsidie, die, ofschoon concurrerende lijnen, geene onmogelijk zamengaande lijnen daarstelden. Het standpunt der Regering behoorde naar het oordeel van den spreker toen geen ander geweest te zijn, dan om beide concessien te verleenen, en wanneer een der beide de concurrentie niet verkoos, dat de Regering zich daar buiten hield. Dat standpunt scheen ook te zijn dat van de vorige Regering; want de vorige Minister van Binnenlandsche Zaken had in de beide Kamers der Staten-Generaal verklaard, dat aan beide gelijkelijk concessie zoude worden verleend. Wat er inmiddels gebeurd was met de Hollandsche Maatschappij, was bij den spreker niet bekend. Maar ten aanzien der aanvrage van de heeren S. en M. wist hij, dat deze binnen den gestelden termijn geantwoord hadden op de aan hen gestelde voorwaarden. Op die voorwaarden hadden zij bezwaar ingebragt, maar zij hadden toch ten slotte verklaard, dat zij zich geheel onderwierpen aan het voorstel van den Minister van Binnenlandsche Zaken en bereid waren om den weg te leggen op zoodanige voorwaarden, als die Minister in billijkheid zou vermeenen te moeten opleggen. Nu zou men gemeend hebben dat de zaak geklonken was, maar de nieuw opgetreden Minister schijnt niet erkend te hebben zijne solidariteit met de handelingen van den vorigen Minister; althans tot dusver was aan de heeren S. en M. niet gemeld, dat hun aanbod was aangenomen. In dezen stand van zaken kwam de Kamer weder bijeen, en nu kwam het den spreker voor, dat na de belangstelling door de Kamer in deze zaak betoond, haar standpunt medebragt om thans aan de Regering te vragen, hoe op dit oogenblik was de stand van de zaak. Dezer dagen was zelfs het gerucht in omloop gebragt, dat de concessie zou verleend zijn aan de Hollandsche Maatschappij, en die aan de heeren S. en M. zou zijn ontzegd. Spreker kon geen geloof hechten aan dat gerucht, want hij kon niet denken dat de Regering het publiek belang zou opofferen aan het bijzonder belang en dat zij zich, daar waar geen subsidie werd gevraagd, partij zou stellen. Daarna stelde de spreker aan de Regering de volgende vragen: 1⁰, of men, overeenkomstig de voornemens van het Departement van Binnenlandsche Zaken, blijkens de inlichtingen, aan beide Kamers der Staten-Generaal gegeven, bereid is de beide concessien te verleenen; 2⁰, of er nog slechts ééne concessie verleend is, en zoo ja, waarom? en 3⁰, of de Regering niet voornemens is ook de andere concessie te verleenen?

De heer *van Heemstra, Minister van Binnenlandsche Zaken*, verklaarde zich bereid alle inlichting te geven aan de Kamer, want het was hem aangenaam, de verdediging op zich te nemen van eene zaak, die op zoo velerlei manier besproken was en aanleiding gegeven had tot zoo menigvuldige wisseling van gedachten in dagbladen, in brochures en in zamensprekingen van personen en vergaderingen; van eene zaak die het openbaar belang van zoo nabij betrof, dat hij zich gelukkig achtte die in het openbaar te mogen bespreken, en het was ook uit dien hoofde dat hij dank verschuldigd was aan den interpellant die hem daartoe de gelegenheid verschaft had. Hij zou de inlichtingen geven met die volledigheid en met die onpartijdigheid, waarnaar hij altijd in zijn openbaar leven had gestreefd, en welke hij steeds wenschte het rigtsnoer te zijn van zijne handelingen met betrekking tot de vertegenwoordigers van het Nederlandsche Volk.

In de eerste plaats schetste de Minister den stand der zaak, tijdens de optreding van het tegenwoordig Kabinet, waarbij hij zeer kort kon zijn, omdat hij grootendeels kon onderschrijven hetgeen daaromtrent door het lid uit Gouda was gezegd. — Er waren twee aanvragen bij de Regering ingediend. Beiden hadden dit met elkander gemeen, dat ze tot stand zouden komen, zonder kosten van het Rijk en dat ze de bedoeling hadden, Scheveningen en de residentie met het Europesche spoorwegnet te verbinden. De een gaf echter de voorkeur aan eene verbinding langs Gouda, de andere langs Woerden. Deze laatste verbinding was niet een zoo maar uit de lucht gegrepen denkbeeld, maar die verbinding werd aangevraagd op aandrang eener vorige Regering, welke de lijn van Woerden het meest verkieslijk achtte. Beide aanvragen waren aanhangig toen het tegenwoordig Kabinet optrad. De Minister had onmiddellijk zich met deze moeijelijke zaak bezig gehouden, niet alleen omdat de Kamers reeds op afdoening hadden aangedrongen, maar ook omdat de stem van het publiek op alle mogelijke wijzen die afdoening eischte. De zaak was door den Minister naauwkeurig onderzocht, met rijp overleg overwogen; hij had het voor en tegen in de schaal gelegd en daarbij ware voorzeker niets gemakkelijker geweest, dan den raad van het lid uit Gouda te volgen en de twee aanvragen te concessioneren. De Minister zou zich inderdaad hebben verheugd, indien het mogelijk geweest ware deze hoogst eenvoudige, natuurlijke en regtmatige beslissing te nemen. Maar neen, daartoe bestond de mogelijkheid niet; de concessie kon niet aan *beide* worden verleend, omdat *beide* dat ook niet verlangden. Tusschen Gouda en Woerden *moest eene keuze gedaan worden.* De zaak was gewigtig; de keus oogenschijnlijk moeijelijk, maar na rijp beraad, en de Minister was verpligt dit hier te verklaren, had hij, door den Koning daartoe gemagtigd, aan de Holl. M. concessie verleend tot den aanleg eener lijn van Scheveningen over 's Gravenhage naar Leyden en Woerden en was te gelijker tijd de lijn van de heeren S. en M. geweigerd.

Ziedaar de stand van de zaak, en nu meende de Minister aan de Kamer rekenschap te moeten geven van de reden der genomen beslissing. Het kwam hem voor dat hierbij twee vragen ter beantwoording konden worden gesteld: 1.⁰ Wat is toegestaan? en 2.⁰ Waarom is dat toegestaan?

Ten aanzien van het eerste punt maakte de Min. de Kamer bekend met den voornamen inhoud der verleende concessie. Daarbij had de Minister niet te onderzoeken wat de Holl. M. vroeger had verlangd, maar alleen wat aan haar definitief was toegestaan, en dit was: de aanleg van een weg met smal spoor van Scheveningen doorloopende naar den Haag, van daar naar Leyden en van daar aansluitende te Woerden aan den Rijnspoorweg. Hieruit volgt dus dat de Holl. M. op haren weg tusschen 's Hage en Leyden naast het breede spoor een smal spoor zal leggen, zoodat het vervoer van Scheveningen naar Woerden onafgebroken plaats kon grijpen. Er is bovendien bedongen dat, zoodra de aansluiting te Rotterdam met den Rijnspoorweg zal tot stand gebragt zijn, — welke aansluiting de Regering nog altijd blijft beweren een last te zijn van de Rijnspoorwegmaatschappij. — de Holl. M. zich verpligt binnen twee jaren eene spoorversmalling tusschen Rotterdam en 's Hage ten haren koste tot stand te brengen en binnen 5 jaren tot Amsterdam. In 5 jaren zou dus de gansche spoorversmalling zonder eenige subsidie hoegenaamd tot stand komen. De Holl. M. heeft daarvoor bedongen uitsluiting van concurrentie, maar die uitsluiting bepaalt zich slechts onbeperkt tot een tijd van vijf jaren, aanvang nemende van het tijdstip waarop de aansluiting te Rotterdam door den Rijnspoorweg zou zijn geschied. Na die vijf jaren was de Regering vrij dezelfde concessie of een concurrerende lijn te verleenen, tegen vergoeding aan de Maatschappij van de kosten van spoorversmalling tusschen het vak den Haag en Leyden. Met betrekking tot de tweede vraag: waarom dat is toegestaan? behandelde de Minister drie punten, vooreerst, dat er eene keuze *moest* geschieden; ten tweede, dat indien eene keuze gedaan moest worden, de lijn van Woerden allezins de voorkeur verdient, en ten derde dat de wijze waarop de concessie verleend is, niet strijdig was met de beginselen eener gezonde staathuishoudkunde. 1⁰. Er was gesproken van twee concessien; men had gezegd, beide vragen de lijn, waarom de concessie niet gegeven aan beiden? Het antwoord is omdat beide dezelfde lijn niet willen. De Holl. M. maakte van hare aanvrage afhankelijk de uitsluiting; de andere niet; maar in effecte zou de uitsluiting toch bestaan. Werd de lijn naar Gouda geconcessioneerd, die van Woerden zou niet tot stand komen, en de uitsluiting zou bestaan ten voordeele van de Rijnspoorwegmaatschappij. Er moest ook daarom eene keuze gedaan worden, omdat niemand heeft aangevraagd de beide lijnen gelijktijdig te leggen, maar elke aanvraag eene afzonderlijke lijn betrof. Nu moge een vorig Minister van Binnenlandsche Zaken genegen zijn geweest de beide concessien te verleenen, zeker is het, dat die Minister 1⁰ verklaard heeft het te willen doen, *indien zulks mogt verlangd worden*, maar dat het inderdaad niet verlangd is, en 2⁰ dat die Minister werkelijk geen concessie heeft verleend, en wel om geene andere reden, dan dat niemand de twee lijnen gelijktijdig verlangde te leggen.

2. Wanneer er nu eene keuze moest gedaan worden, dan moest de vraag worden gesteld, welke lijn de voorkeur verdiende? Dan moest niet worden gevraagd welke aanvrage de oudste brieven had, noch gelet worden op eenige voorliefde voor personen of maatschappijen, maar dan moest de zaak alleen aan publiek belang worden getoetst en uit dat oogpunt meende de Minister, dat dan aan de lijn Woerden de voorkeur toekwam. In de eerste plaats omdat het was eene centrale verbinding. Wij hebben op dit oogenblik een onzamenhangend spoorwegstelsel. Wij bezitten te Rotterdam geene aansluiting op den Rijnspoorweg, een gevolg welligt van eene dwaling eener vorige Regering, die niet de algemeene invoering van een smal spoor heeft voorzien. De Holl. spoorweg is daardoor geïsoleerd en daarin moet verandering gebragt worden; men moet dezen weg in verbinding brengen met andere spoorwegen, en dat verband zoeken in het middelpunt. Dit is bij de lijn van Woerden bij uitnemendheid het geval en wanneer men naging de streek, die de lijn zou doorsnijden, dan geloofde de Minister dat de schaal ten gunste van zijne bewering moest overhellen. Hij stelde daarbij voorop, dat 's Gravenhage geacht moest worden in deze tamelijk onverschillig te zijn; want de bewoners der residentie zouden langs beide wegen terzelfder tijd zich naar Utrecht kunnen bewegen. Het verschil van afstand tusschen de beide lijnen bedraagt slechts 3000 ellen en nu zal 3 minuten langer stoomens niet kunnen geacht worden de belangen der residentie te zullen benadeelen. De Minister weet wel dat men het argument doet gelden, dat men geen onafgebroken traject zou hebben; dat men te Woerden zich zou moeten ophouden of in andere treinen overstappen. De Minister wenschte en verwachtte, dat wanneer de lijn eenmaal in exploitatie zoude worden gebragt, de beide Maatschappijen het belang zouden inzien, dat beide er in hebben zamen te werken (gelach). Maar indien die verwachting niet mogt worden bevredigd, dan had de Minister ook in dit oogenblik een middel in de hand om den Rijnspoorweg te dwingen, want de wet op de politie der spoorwegen geeft aan de Regering de bevoegdheid om het doorloopen van treinen over de baan van de andere lijn te bevelen. De Regering heeft thans het middel in de hand om het publiek te maken tot dupe van de jalousie van twee concurrerende Maatschappijen. — Wanneer de Minister zich voorstelde de belangrijke stad Leyden en de geheele rijke Rijnstreek langs Alphen en Aarlanderveen, dan geloofde hij dat het belang dier streek ruimschoots opwoog tegen dat van Gouda. Hoe gewigtig deze stad ook zij, was toch Gouda op dit oogenblik reeds in het bezit van eene communicatie langs den Rijnspoorweg met Rotterdam en Utrecht en in het bezit van uitnemende waterwegen, en nu vroeg de Minister op welken grond Gouda kon verlangen, voorgetrokken te worden boven andere groote en niet minder belangrijke steden. Men moest ook niet vergeten dat ook de geheele streek tot Haarlem toe, vruchten zou dragen van de thans verleende concessie en daarentegen uitgesloten zijn, wanneer de lijn naar Gouda verleend ware. Uit de adviesen van Gedep. Staten van Zuid- en Noordholland was overtuigend gebleken dat deze in het belang van beide provincien krachtig hadden aangedrongen de lijn naar Woerden. De verleende concessie verhinderde dus niet, maar bevorderde de spoorwegversmalling ter verkrijging van eenheid in ons spoorwegstelsel; een hoofdzakelijk vereischte, wil men ooit in Nederland een zamenhangend geheel zien daargesteld. Wierd daarentegen de lijn naar Gouda verleend, dan zou aan de Holl. Maatsch. de prikkel zijn ontnomen om zich de offers te getroosten, welke voor de spoorversmalling gevorderd worden. De Kamer moest toch niet uit het oog verliezen, dat die versmalling thans ten koste van de Maatschappij zou komen. Het breede spoor op dien weg berustte op eene dwaling eener vorige Regering, waaraan de Maatschappij zich heeft moeten onderwerpen. De afgetreden Regering achtte het billijk voor die spoorversmalling een subsidie van *f* 1,420.000 aan te vragen, en nu zal de Maatschappij de kosten zelve dragen, waardoor de Staat de verzekering althans bekomt, dat deze 14 ton niet ten zijnen laste komen zullen.

3⁰. De verleende concessie druischt niet aan tegen de leer eener gezonde staathuishoudkunde, en om dit te betoogen, wenschte de Minister aan de overweging der Kamer de vraag te onderwerpen: of een absoluut stelsel van concurrentie in alle opzigten en overal en in alle omstandigheden aanbevelenswaardig is. Op deze vraag meende de Minister een ontkennend antwoord te moeten geven. Zoodanig stelsel, zonder eenige beperking toegepast, ware doodend en vernietigend in zich zelf; het belemmerde alle degelijke ondernemingen. Men zag daarvan een voorbeeld in Amerika, waar dat stelsel werd toegepast, maar waar ook de spoorwegen even spoedig verdwijnen als zij uit den grond verrijzen. Het vervoer langs spoorwegen stelde reeds op zich zelf een zeker monopolie daar. De concurrentie van vroeger werd er onmogelijk door gemaakt. Daarom ook moet de Regering zorgen dat die concurrentie niet zóódanig zij, dat door het vervallen van het middel van vervoer, het publiek van het gebruik van spoorwegen verstoken blijve. Indien echter een algemeen stelsel van absolute concurrentie niet is toe te staan, evenmin mag worden toegegeven aan een absoluut stelsel van uitsluiting. Wij leven in een tijd van openbare mededinging, en de Minister wenschte de laatste te zijn om die mededinging te weêrstreven, en daarom ook is hier, waar uitsluiting behoefte was, die uitsluiting zooveel mogelijk binnen enge grenzen beperkt. Daartoe is gesteld een tijdvak van 5 jaren, hetgeen niet als eene buitensporige uitsluiting geacht mag worden. Dit alles bragt den Minister tot de slotsom, dat in ieder bijzonder geval, naar de eischen en naar den aard der zaak behoorde te worden onderzocht en beslist. Dit had de Minister ook gedaan ten aanzien van deze zaak zonder aanzien van personen of belangen van maatschappijen; alleen met het oog op het publiek belang; en de Minister wenschte ten slotte dat de uitkomst zou doen blijken dat hij zich niet had bedrogen.

De heer *Wintgens* gevoelde nu meer dan ooit de behoefte om met zorg zijne uitdrukkingen te kiezen: want op dit oogenblik stonden hem geene uitdrukkingen voor den geest, sterk genoeg om zijne afkeuring te kennen te geven over hetgeen hier door de Regering was verrigt. Al dadelijk wilde hij erkennen, dat hij zich de mogelijkheid niet had voorgesteld van handelingen als nu hadden plaats gegrepen, en hij zou trachten aan te toonen dat hetgeen verrigt was, strijdig was met het regt hier te Lande, strijdig met de billijkheid en strijdig met het algemeen belang des Lands.

De Minister zelf had aanstonds verklaard dat het eene regtmatige beslissing zou zijn geweest, indien aan beide aanvragers concessie ware verleend; dit is niet geschied en daarin lag dus opgesloten dat men onregtmatig was te werk gegaan. De Kamer had gehoord hoe kunstmatig de concessie van monopolie was verleend; althans het was niet regt duidelijk geworden hoe men hier langs kronkelwegen den Rijnspoorweg heeft kunnen ecarteren. Men heeft gehoord hoe de Hollandsche Maatschappij het monopolie slechts 5 jaren zou behouden; maar 5 jaren van het oogenblik dat de R. S. zou hebben aangesloten aan den Holl. S. te Rotterdam; dat wil zeggen een monopolie in de eeuwigheid (gelach). Die aansluiting zal nimmer plaats hebben; dit weet de Regering evenzeer als de Kamer. En bovendien wanneer eenmaal later de lijn naar Gouda werd gelegd, dan zou de Staat moeten betalen de kosten der spoorversmalling van de Holl. M.; eene tweede reden waarom de concessie Gouda nimmer zal tot stand komen. De Minister heeft gesproken van het maken van dupe; men kan hier veeleer zeggen dat het publiek wordt dupe gemaakt van den onwil van de Spoorwegmaatschappij en van de verkeerde verhouding tusschen de Regering en die Maatschappij.

Het standpunt door de Regering gekozen was verkeerd. Beide concessien moesten worden verleend; er moest geene keuze worden gedaan. Men zegt wel dat de eene partij niet wilde, maar dan toonde die partij dat zij eene verkeerde zaak voor had en de andere partij bevorderde het openbaar belang. De belangen der residentie eischten tweeërlei stations, een voor Woerden en een voor Gouda. Waar ter wereld wordt de residentie, de woonplaats des Konings, zoo geïsoleerd als hier? Door de toegestane lijn zal men, of te Delft of te Leyden van wagens moeten veranderen en men zal te Woerden moeten ophouden; door de lijn van Gouda had men bovendien verkregen het begin voor eene lijn naar Gorinchem, om zich van daar naar het Zuiden te begeven. De Minister had ook ingeroepen de billijkheid, omdat eene vorige Regering de Holl. M. zou hebben gedwongen tot den aanleg van een breed spoor, maar de spreker leest uit het Handelsblad het verslag voor eener algemeene vergadering van die Maatschappij in 1837 gehouden, waaruit blijkt dat de Regering slechts de wenschelijkheid van dat breede spoor betoogd, en de Maatschappij tot den aanleg daarvan in geenen deele gedwongen had. Spreker achtte ook de verleende concessie in strijd met de Grondwet, die gelijke bescherming aan personen en goederen verzekerde. Zij was ook in strijd met het burgerlijk regt, omdat de concessie een servituut legde op Gouda en omstreken; en evenzeer was de concessie in strijd met het K. B. van 1829 op de middelen van vervoer hier te Lande, waarin als algemeen beginsel was voorop gezet, dat aan niemand een uitsluitend regt tot vervoer zou worden verleend. Ons administratief regt gedoogde, volgens den spreker, geen monopolie of privilegie. En de Regering zelve had zich op dat besluit van 1829 menigmalen tegen sommige spoorweg-ondernemingen beroepen.

De concessie was ook in strijd met de billijkheid; want de Regering had aan de heeren S. en M. reeds voorwaarden gesteld en zich dus als eerlijk man verbonden om die voorwaarden na te komen. Die voorwaarden waren bezwarender dan hetgeen ooit te voren was toegestaan, en wanneer de aanvragers zich daaraan onderworpen hebben gelijk geschied is, dan eischte de Nederlandsche eerlijkheid en loyauteit dat daaraan voldaan werd, al was het ook door een opvolgend bestuur. Men benadeelt bovendien door de verleende concessie de R. S. M., aan welke men nu een deel van haar traject onttrekt; dit streed met het openbaar belang. Nog eene vraag veroorloofde zich de spreker: denkt men dat de Vertegenwoordiging haar zegel zou hechten op de onteigenings-wet die gevorderd zou worden voor de concessie naar Woerden gevestigd op een monopolie? De spreker eindigde met zijn leedwezen te kennen te geven over den eersten stap, door de nog jeugdige Regering gedaan, en verklaarde dat hij zeer gaarne zijne adhaesie zou hechten aan een votum, waarin de afkeuring der Vergadering over het gebeurde zou worden kenbaar gemaakt.

De heer *de Brauw* ving aan met zijn standpunt betrekkelijk deze zaak te regtvaardigen. Hij was noch advokaat, noch aandeelhouder van de Holl. of R. S. M. Hij wenschte slechts dat de eene Maatschappij niet bevoordeeld werd boven de andere; hij verlangde dat alleen de Regering het publiek belang in het oog zou houden, en indien de rede des Ministers hem overtuigd hadde, hij zou niet schroomen om dat te verklaren. Maar neen, die rede had hem op nieuw versterkt in zijn gevoelen dat het bijzonder belang van de Holl. M. hier eene groote rol had gespeeld. Ware de Regering consequent geweest, zij zou in verband met haar spoorwegplan ook voor deze aansluiting een Staatsspoorweg hebben moeten voordragen; maar door het verleenen van een monopolie aan de Holl. M. ontnam zij aan de particuliere industrie juist dien prikkel, welke zij zelve, in de Memorie van Toelichting, tot haar spoorwegplan, verklaart te zijn het eenige middel om spoorwegen door particuliere industrie te doen aanleggen. De concurrentie, zeide de Minister, zou na vijf jaren geopend worden

mits de R. S. aansloot te Rotterdam; maar zal die ooit plaats hebben? Ieder weet en ieder voorziet, dat dit nooit gebeuren kan; de uitsluiting der concurrentie is dus voor altijd. Zoo is de spreker ook niet overtuigd, dat het de Holl. M., bij het verleenen van beide concessien, van de lijn naar Woerden zou hebben afgezien; er was dus geene behoefte om eene keuze te doen. Ten slotte verzocht de spreker dat het den Minister behagen mogt, de aan de Holl. M. verleende concessie, op het bureau van den Voorzitter ter inzage van de leden neder te leggen.

De heer *van Heemstra*, Minister van Binnenlandsche Zaken, verklaarde gaarne aan dit verzoek te voldoen. (waarop de concessie op het bureau van den Voorzitter werd gedeponeerd.)

De heer *Hoffman* gaf de hoop te kennen, dat ofschoon de Regering rekening maakte op de kracht van het *fait accompli*, de uitkomst der discussie bewijzen mogt, dat de Kamer die kracht niet onverbreekbaar achtte. Ook hij had geene woorden sterk genoeg om de handeling der Regering af te keuren, en hij zou uit het pleidooi des Ministers ten voordeele van de Holl. M. zich zeer kort bepalen tot twee punten. Het eerste betrof de vraag, waarom niet de beide concessien verleend waren? De Minister zegt, omdat beiden het niet verlangd hebben. Een groot deel van het pleidooi des Ministers omtrent dit punt vervalt echter, bij de overweging dat het hier gold twee afzonderlijke lijnen, waarvan elke op zich zelf moest worden beoordeeld. Het tweede punt betreft de groote voordeelen welke aan de concessie zijn verleend. De Holl. M. heeft het monopolie gekocht voor de spoorversmalling; want indien ooit de aansluiting te Rotterdam plaats had, dan zou de Holl. M. wel verpligt zijn geweest van zelf het spoor te versmallen. Ook hij was dus van oordeel, dat de verleende concessie in strijd was met de Grondwet met de wetten, met het besluit op de middelen van vervoer en met de billijkheid, zoodat hij elke motie zou ondersteunen, waarin de afkeuring van de Kamer blijk zou worden gegeven.

De heer *Gevers Deynoot* betreurde het dat de concessie aan de Holl. M. verleend was en dat bij die gelegenheid het verzoek om de residentie op een ander punt aan te sluiten geweigerd was geworden. Tegen dit laatste wenschte hij met kracht op te komen. Hier was onregt gepleegd en een hoogst gevaarlijk antecedent gesteld. Hij zou in geene herhalingen treden omtrent hetgeen dezen morgen reeds was gezegd, maar hij moest het betreuren dat de ondernemingsgeest der particulieren door de Regering werd gefnuikt, ja afgemat, want dat men reeds jaren lang de zaak had kunnen afdoen, waarover men thans strijdt.

Er was onregt gepleegd tegen de R. S., tegen 's Gravenhage, tegen Gouda en tegen het groote publiek. De R. S. vroeg geene bescherming en geen voorregt, alleen gelijkstelling met de Holl. M., en dit is geweigerd. Gouda wilde eene gemeenschap met den Haag, en dit werd geweigerd. De Minister zeide dat de residentie er onverschillig bij was, maar spreker wees op de besluiten van den Gemeenteraad, op die van het comité, op de vergadering in de residentie gehouden. Men zegt ook dat Leyden, Haarlem en de Rijnstreek van een spoorweg zouden verstoken zijn; maar het was sprekers overtuiging dat de Holl. M. toch de lijn zou hebben gelegd, want het was voor haar eene levenskwestie geweest. Er is ook onregt gepleegd aan het publiek; want dat is benadeeld door de concessie. Dit springt zoo zeer in het oog, dat het naauwelijks betoog behoeft. Dat publiek belang eischt concurrentie. De Minister had ingeroepen het voorbeeld van Amerika; hij had gesproken van lijnen die verrijzen en verdwijnen, maar de Minister had die moeten opnoemen, want spreker kende ze niet Eindelijk was de concessie ook een gevaarlijk antecedent; want concurrerende aanvragen zouden zich in vele andere deelen des Lands herhalen. Vervolgde men den weg thans ingeslagen, dan zou de deur geopend zijn voor het schreeuwendste onregt en voor de schreeuwendste monopolien. Op dien weg wenschte de spreker niet mede te gaan, maar veeleer met al de kracht die in hem was op te komen, tegen den eersten stap die thans op dien heilloozen weg gedaan was.

De heer *van Heemstra*, Minister van Binnenlandsche Zaken, de gemaakte bedenkingen wederleggende, constateerde dat er ernstige en zeer bedenkelijke beschuldigingen en de ernstigste van allen tegen de Regering waren ingebragt, nl. van onregt te hebben gepleegd en te hebben gehandeld in strijd met de wet, ja zelfs in strijd met de grondwet. De Minister geloofde dat indien een lid der vergadering de Regering beschuldigt van de Grondwet te hebben overtreden, die allen bezworen hebben te handhaven, dat het zoodanige betichting niet door een oratorische figuur mag insmokkelen. De zaak was daartoe te heilig en te ernstig, en de Minister meende aan zoodanig lid, die een Minister des Konings beschuldigde de Grondwet ter zijde te hebben gesteld en willekeur te hebben geschoven in plaats van de constitutionele instellingen, te moeten toevoegen: stel dan zoodanige Regering krachtens uwe bevoegdheid in staat van beschuldiging. De Minister voor zich was gerust, dat, hoe men ook over de concessie denke, van Grondwetschennis geen sprake kan zijn, en dat het aangehaalde art. in deze dus volstrekt niet van toepassing was; hij zou zich dus ook op dat punt niet verder verdedigen.

Maar er is, zegt men, onregt gepleegd jegens de R. S. M. De Minister had reeds herhaaldelijk van die Maatschappij hooren gewagen; maar deze was geene *parti à cause;* er bestond slechts een verband tusschen de heeren Maxwils c. s. en de Rijnspoorweg ter zake van exploitatie. De R. S. protesteert zelfs, dat ze geen concessionaris wil zijn; en wanneer de R. S. ware opgetreden als concessionaris, dan geloofde de Minister dat de antecedenten dier Maatschappij en het standpunt der Regering tegen over haar het meer dan twijfelachtig moesten maken of de Regering met eene Maatschappij eene nieuwe concessie zou aangaan, die nog niet eens voldaan had aan de verpligtingen van hare eerste concessie. Onder die verpligtingen behoort de aansluiting te Rotterdam, en de Minister had hier hooren verkondigen, dat daarvan nooit iets zou komen, dat zij behoorde tot de *pia vota ad calendas graecas*. Hij Minister was van een ander gevoelen. De Regering was voornemens met kracht op te treden tegen de R. S. Zij had begrepen dat de tijd gekomen was, dat eindelijk een einde gemaakt werd aan dien staat van zaken. Reeds was ingewonnen het advies van 's Lands advokaat, en dat advies was van dien aard, dat geen twijfel bestaat of de R. S. kon worden gedwongen om de aansluiting tot stand te brengen. De tijd was dus daar om een einde te maken aan den onwil dier Maatschappij, en dit diende ook ter geruststelling voor de Kamer, dat het aan de Holl. M. verleende monopolie, niet van te langen duur zou zijn. Wanneer men zoo hoog doet klinken het onregt dat gepleegd zou zijn jegens de R. S. M., die slechts zijdelings in de zaak was betrokken, dan moest de Minister toch vragen, of die Maatschappij wel aanspraak had op de bijzondere welwillendheid, welke men nu jegens haar wilde in acht genomen zien.

Men sprak ook van het onregt gepleegd jegens den Haag. De Minister zag niet in *hoe* of *waar*. 's Gravenhage had slechts één doel: een regtstreeksch verband met den R. S. Maar de Minister *kon* niet begrijpen, welke meerdere voordeelen 's Gravenhage genieten zou bij eene lijn over Gouda, dan bij eene lijn over Woerden; hij kon niet inzien dat die voordeelen zouden zijn gelegen in een verschil van afstand van 3 minuten. Hier beroept men zich op de stem van het publiek; men wijst op couranten-artikelen, op brochures en op vergaderingen. De Minister weet dat alles; maar hij weet ook dat dit alles berust op een misverstand; dat men niet regt heeft begrepen, dat ook de aansluiting over Woerden zou zijn doorloopend. Evenzoo heeft men in de Kamer nog straks beweerd, dat de lijn van Amsterdam tot Rotterdam zou worden bedorven, omdat men zou moeten ophouden of in andere rijtuigen overstappen. Van dat alles is *niets* het geval. Tusschen 's Gravenhage en Leyden wordt een dubbel spoor aangelegd, een smal spoor, dat van Scheveningen regtstreeks tot Woerden leiden zal, totdat van lieverlede het smal spoor langs den geheelen weg zal zijn tot stand gebragt. Ook zegt men dat er onregt gepleegd wordt jegens het groote publiek. Nu aangetoond is dat 's Gravenhage bij de keuze der lijn geen belang heeft en de geconcessioneerde lijn belangrijker streken verbindt dan Gouda, nu begreep de Minister ook niet, hoe onregt jegens het publiek zou zijn gepleegd. Integendeel, de Minister beweert dat in gelijke mate het publiek belang krachtig was bevoordeeld. Hier stond de Minister ook niet alleen, want hij las voor een adres van Gedeputeerde Staten van Zuidholland aan Z. M. den Koning, waarbij zij aandrongen om de lijn Woerden te verkiezen boven die van Gouda.

Evenmin kon de Minister toegeven dat de concessie een gevaarlijk antecedent zou daarstellen. Indien de door hem, bij zijne eerste rede aangegeven toets, bij ieder geval werd toegepast, dan vreesde hij het antecedent niet en zou de uitkomst waarschijnlijk beter zijn voor het publiek belang, dan wanneer men van onveranderlijk vaste regelen uitging.

Ten slotte betoogde de Minister andermaal dat het wel noodig geweest was eene keuze te doen. Hier waren geen twee particulieren, die dezelfde lijn naar Gouda vroegen.

Terwijl de eene concurrentie wilde en de andere niet, zou het effect toch altijd geweest zijn *eene lijn*, en juist die lijn welke de Regering het minst verkieslijk achtte. Men zegt dat de Holl. M. toch de lijn zou hebben aangelegd; het is eene persoonlijke meening, die misschien zeer gegrond is, maar die den Minister toeschijnt alleronwaarschijnlijkst te zijn. Hij Minister geloofde niet dat de lijn van Woerden zoo lucratief zou zijn, om haar, bij concurrentie, tot eene finantiële speculatie te maken. Ten aanzien van Gouda had de Minister geen ander argument vernomen, dan dat die stad verlangde met 's Gravenhage verbonden te zijn. Zoodanig verlangen was het verlangen van elke gemeente. Maar verkeerde zij dan in zoodanige exceptionele toestand, dat zij, bij het bezit van spoorweg en watercommunicatien, boven alle anderen gewigtiger plaatsen op den voorgrond moest gesteld worden? De Minister had zelfs nog niet gerept van Delft en Schiedam, die door de spoorversmalling, mede in het algemeene spoorwegnet zouden worden opgenomen, hetgeen het geval niet zou zijn, wanneer de lijn naar Gouda werd aangelegd.

De heer *de Brauw* zou op al het gesprokene niet terugkomen. Hij verklaarde zich niet tegen de concessie verleend aan de Holl. M., maar hij verklaarde zich tegen het stelsel van monopolie daarbij gehuldigd. Hij achtte dit een gevaarlijke stap; hij geloofde dat het nu meer dan tijd was om vaste regelen voor het verleenen van concessien te stellen en daarom achtte hij zich verpligt, de volgende motie van orde aan het oordeel der Kamer te onderwerpen.

„De Tweede Kamer der Staten-Generaal, van
„oordeel dat de Regering door het verleenen van eene
„uitsluitende concessie ter verbinding van de residentie
„met den Rijnspoorweg, het publiek belang niet
„heeft behartigd, keurt zoowel het door de Regering
„genomen besluit, als de redenen, die daartoe hebben
„geleid af, en verklarende, dat zij de Regering op
„den ingeslagen weg van uitsluiting en bevoorregting
„niet wenscht te volgen, sluit de beraadslaging."

De heer *van Nispen van Sevenaer* (niet verstaanbaar) bestreed vooral het tweede gedeelte der motie, omdat hij meende, dat de Kamer niet zeggen kon de Regering niet te willen volgen in hetgeen tot de bevoegdheden der Uitvoerende Magt behoorde. Voorts trad hij in eene beoordeeling der handelingen van de Regering in deze aangelegenheden, die hij verklaarde niet te kunnen goedkeuren. Vooral deed hij uitkomen hoe weifelend en verschillend de voorstellen der Holl. M. waren geweest, en hoe goed de Regering zou gedaan hebben om beide concessien te verleenen. De gedane keuze achtte hij niet gelukkig te zijn; de Holl. M. zou nu langs anderen weg verkrijgen wat de Kamer haar vroeger geweigerd had, namelijk, eene vergoeding voor de spoorversmalling.

De heer *Storm van 's Gravesande* waarschuwde er tegen, dat de beraadslaging geen lokaal karakter zou aannemen. Hij behandelde de zaak uit een algemeen oogpunt, en oordeelde in dat opzigt, dat de belangen van het publiek bij de nu gedane keuze niet bevorderd waren, vooral wegens het gemis eener doorgaande dienst, dat hiervan het gevolg zou wezen. De Hollandsche Maatschappij achtte hij uitsluitend bevoordeeld te zijn; de daad der Regering keurde hij ten sterkste af, en verklaarde de motie te zullen aannemen, indien het tweede deel daarvan verviel.

De heer *van Hoëvell* gaf als *zijn* gevoelen te kennen, dat het algemeen belang medebragt om twee verbindingen daar te stellen: de handelingen der Holl. M. beoordeelde hij van eene niet gunstige zijde, daar zij in deze zaak getracht had haar particulier belang te bevorderen. De Regering had zich in die handelwijze laten medeslepen, en dit moest hij afkeuren. De gedane motie van orde verdedigde hij ook wat het tweede gedeelte betrof; nuttig en noodig oordeelde hij het dat de Kamer in deze een oordeel velde, vooral met betrekking op verder te verleenen concessiën. Leed deed het hem dat er nog geene wet omtrent het verleenen van concessiën bestond; zoodanige wet was hoogst wenschelijk, wilde men niet in verdere moeijelijkheden vallen.

De heer *van Hall*, *Minister van Finantien* (kwalijk verstaanbaar) wees met een enkel woord op den aard en de gevolgen der gedane motie van orde, daarbij te kennen gevende dat de Kamer zich eerst op de hoogte der zaak behoorde te stellen, alvorens zich door zoodanige motie te laten verrassen.

Wat de zaak zelve betrof, het is waar, hij was vroeger geweest advokaat van de H. M., maar hij was geen deelhebber; wel is hij deelhebber van de R. S. M. Hij stond dus op een onpartijdig standpunt. Er is echter meer. Met de zaak zelve heeft hij niets te maken gehad; ze was uitsluitend opgedragen aan den Minister van Binnenl. Zaken, op wiens beslissing hij niet den minsten invloed heeft uitgeoefend. Toen die Minister echter later zijne beslissing mededeelde aan zijne ambtgenooten, toen heeft hij spreker die beslissing goedgekeurd en zich naast hem gesteld, gelijk hij gelooft, dat alle leden van het Kabinet het eens zijn met den Minister van Binnenl. Zaken. Deze had de zaak bij de Kamer zoodanig verdedigd, dat, indien de spreker nu het woord voerde, dit alleen was om eene daad van trouw aan zijn collega te bewijzen.

Men sprak hier van uitsluiting en bevoorregting. Hij was van beide geen vriend, zoowel uit aangeboren regtsgevoel, als omdat hij geloofde dat dit eene gezonde staathuishoudkunde veroordeelde. Evenwel in materie van middelen van vervoer, heeft monopolie altijd bestaan en bestaat het nog. De beurtveeren zijn niets anders dan previlegien, zoo zelfs dat de revolutionaire vergadering van 1798, bij de opheffing van alle previlegien, dat van de beurtveeren heeft gehandhaafd. Hier geldt het kolossale ondernemingen, die in een Land als het onze geen uitzigt gaven op winst, maar zeer zeker groote verliezen zouden opleveren, wanneer zij aan onbeperkte concurrentie werden blootgesteld. De aard der zaak zelve is een monopolie en de Minister leest hier voor citaten, waaruit blijkt, dat de ruïne van sommige spoorwegen in Engeland veroorzaakt is door het verlof tot den aanleg van concurrerende lijnen verleend. Hoe wil men nu, vroeg de Minister, bij eene bloote motie van orde over een stelsel beslissen, dat althans een grondig en degelijk onderzoek vordert? Doet men zulks, dan zou men geene spoorwegen krijgen, noch bij de wet, noch door particulieren, tenzij bedorven spoorwegen. Overweegt, vervolgde de Minister, rijpelijk het belang van de zaak en bedenkt dat het hier eene zaak geldt die reeds uit haren aard een monopolie is.

Verder betoogde de Minister dat er eene keuze moest gedaan worden. Hij voor zich wilde geene twee lijnen geven die elkander benadeelen zouden, en dus beiden slecht zouden worden; hij wenschte slechts die lijnen te helpen tot stand brengen, die konden blijven bestaan. Ook beroept men zich op de omstandigheid dat eene der partijen de concurrentie niet vreesde; maar wie was de aanvrager? In naam was het de heeren S. en M., maar in realiteit was het de R. S. M. Haar doel was te ontkomen aan hare verpligting tot aansluiting te Rotterdam. Dat doel wil zij bereiken, en zou nu de Kamer de handeling der Regering afkeuren, zoover dit ligt in de bevoegdheid der Kamer, en Leyden, Haarlem en de Rijnstreek benadeelen, alleen om den Rijnspoorweg te helpen hare verpligting te ontduiken? En geen ander zou het gevolg zijn, *indien* de Regering doen zou, wat de Kamer van haar schijnt te verlangen. Bij de discussie over de politiewet op de spoorwegen is de Kamer gestapt over grootere bezwaren, dan de Minister zelf kon te boven komen. Waarom? Omdat de Kamer onder den algemeenen indruk was dat de Rijnspoorwegmaatschappij niet voldeed aan zijne verpligtingen, en nu ontneemt de Kamer alle kracht aan de Regering, door openlijk te verklaren, dat die aansluiting nooit tot stand zal komen, ofschoon de Rijnspoorwegmaatschappij zich daartoe plegtig heeft verbonden. Zoo werkt gij — zeide de Minister — de Regering in de hand, als zij wil aandringen op het nakomen van verbindtenissen ten behoeve van den Staat. De Minister kan niet gelooven dat het de bedoeling der Kamer kan zijn om haar ten deze te bemoeijelijken. De R. S. M. *kan* en *zal* worden gedwongen. Daarna bestreed de Minister het bezwaar dat men op indirecte wijze den Staat zou willen doen betalen de kosten der spoorversmalling, welke door de wetgeving geweigerd was; hij zelf had als lid der Kamer de voordragt afgestemd, omdat ook hij van oordeel was dat de aansluiting te Rotterdam vooraf moest gaan. Maar zoodra die aansluiting tot stand kwam, bleef hij gelooven, dat de billijkheid vorderde, zoo niet het regt, om de Holl. M. tegemoet te komen.

Men zeide dat ook de Holl. M. den weg naar Woerden *toch* zou hebben gelegd. De Minister was van het tegendeel overtuigd. De Maatsch. kan het niet doen, want de lijn zou niets opbrengen. Ook de lijn naar Gouda zou welligt niets opbrengen, maar de R. S. zou er altijd bij winnen, omdat zij dan sparen zou de kosten van aansluiting te Rotterdam. De positie was dus dat men aan de Holl. M. zou ontnemen een groot deel van haar debiet ten behoeve eener Maatschappij die hare verpligting niet nakomt. De thans verleende concessie geeft eene lijn, belangrijk voor de residentie, belangrijk voor de prov. Zuid-Holland, belangrijk voor het geheele Land en die zal blijven bestaan, omdat zij door concurrentie niet zal doodgaan. Wat toch baatte het spoorwegen te maken op papier, wanneer ze naderhand of niet kunnen worden uitgevoerd, of moeten wegkwijnen.

De heer *Heemskerk A. Zn.* bestreed de gedane motie van orde. Het kwam hem voor, dat afgescheiden van de politieke zijden, die het voorstel aanbood, het noodig was eerst inzage te verkrijgen van den inhoud der over deze zaak bestaande stukken. Als een bewijs hoe duister de zaak nog voor de Kamer was, toonde hij aan, welk punt van aansluiting was uitgesloten, of men in 's Gravenhage een of twee stations zou hebben en of het werk al of niet tot stand zou komen naar de dienaangaande vastgestelde voorwaarden. Ook het tweede deel der motie kwam hem verkeerd voor; de Kamer zou in dit opzigt te ver gaan, door zich te verbinden om verder niet toe te staan wat tot uitvoering dezer concessie zou moeten strekken, terwijl later blijken kon dat hierin wel het algemeen belang in het oog gehouden was. Verder betoogde hij dat niets ongrondwettigs noch onregtvaardigs had plaats gehad; geene bestaande verordeningen waren overtreden, noch verkregen regten geschonden, of algemeene belangen over het hoofd gezien.

Het stelsel van vrijheid in alles voorstaande en tot uitroeijing van belemmeringen daarin steeds medegewerkt hebbende, moest hij echter erkennen dat spoorwegen in dit opzigt uit een ander oogpunt moesten beschouwd worden. Niet kunnende goedkeuren de voorwaarden onder welke die concessie aan de Holl. M. was verleend, stelde hij in verband met het vroeger gebeurde met die Maatschappij omtrent de breedte van het gelegde spoor eene tweede motie van orde voor, aldus luidende:

„De Kamer kennis genomen hebbende van de
„mededeeling van de Regering, zonder zich in be-
„ginsel te vereenigen met het verleenen van concessien
„voor middelen van communicatie met uitsluiting van
„andere concessionarissen, sluit de beraadslaging."

Ten slotte drong hij aan op de daarstelling eener wet op de verleening van concessien.

De heer *van Nispen van Sevenaer* bleef bij zijn gevoelen, dat de Kamer zich voor het vervolg niet moest binden door de aanneming van het tweede gedeelte der eerst voorgestelde motie. Hij beantwoordde ook den Minister van Finantien met betrekking tot sommige door dezen aangevoerde bijzonderheden. De tweede voorgedragen motie verklaarde hij te kunnen ondersteunen.'

De heer *van Heemstra*, *Minister van Binnenlandsche Zaken*, wenschte aan de Kamer alleen de verklaring te geven dat hij, wel verre van zich te verzetten tegen de motie van den heer Heemskerk, zich daarmede gaarne zoude vereenigen, omdat de Regering niet afkeerig was van zoodanig beginsel als daarin staat uitgedrukt, daarbij de verzekering gevende, dat wanneer de motie werd aangenomen, de Regering zich zou beijveren eene wet op het verleenen van concessien voor te stellen.

De heer *van Hoëvell* merkt op, dat de Ministers niet homogeen waren in hunne verdediging. De een zeide, dat de Regering te doen had met de heeren Maxwels c. s. en de Minister van Finantien, had eene boetpredikatie tegen de Rijnspoorwegmaatschappij gehouden. Maar er bestond nog grooter verwarring. De Minister van Binnenlandsche Zaken vereenigde zich met eene motie, die zijn eigen daad afkeurde, in zooverre deze op het beginsel steunt. Na den Minister van Finantien gehoord te hebben, was de spreker voor het gestelde antecedent nog meer bevreesd dan vroeger, en hij zou daarom zijne stem geven aan de motie van den heer de Brauw, ofschoon hij toegaf aan den heer van Nispen, dat het welligt beter ware, het laatste gedeelte der motie te doen vervallen.

De heer *de Brauw* herhaalde dat ook hij geene onbeperkte concurrentie verlangde, maar daarentegen ook geen uitsluitend monopolie. De Regering had tot voorwaarde van de concessie der lijn Gouda moeten stellen de aansluiting te Rotterdam, en dan had ze het publiek belang uitnemend gediend. Hij handhaafde daarom zijne motie, maar stelde voor de volgende woorden weg te laten: *„en verklarende dat „zij de Regering op den ingeslagen weg van uitsluiting en bevoorregting niet wenscht te volgen."* Ten slotte verklaarde de spreker dat de motie geene vijandelijke rigting had tegen de Regering, maar alleen strekte om te constateren een verschil van gevoelen, betrekkelijk de wijze van het verleenen van concessien.

De heer *van Hall*, *Minister van Finantien*, verklaarde nader de reden, waarom de Minister van Binnenlandsche Zaken minder bezwaar maakte in de motie van den heer Heemskerk, dan in die van den heer de Brauw. Ieder zou begrijpen, wat het Ministerie zou moeten doen, wanneer de Kamer de handeling der Regering afkeurde. De motie van het lid uit Amsterdam had daarentegen de strekking om voor de *toekomst* het beginsel niet goed te keuren. Er was dus in de beide motien een groot verschil, en de Kamer moest nu zelve beslissen.

De heer *Kien* verklaarde zijne stem te zullen geven aan de motie van den heer de Brauw, want hij wenschte niet aan *de* Regering maar aan *deze* Regering een blijk van afkeuring te geven. Hij achtte de voltrokken handeling ten eenenmale verkeerd en de tot stand gekomen uitsluiting hoogst nadeelig. Hij zag de Regering optreden als advokaat van de Holl. M.; aan de R. S. M. waren verwijten gedaan, die, indien ze gegrond waren, zouden bewijzen dat vorige Regeringen haar pligt niet gedaan hadden. Spreker geloofde echter die verwijten niet gegrond, maar vroeg aan *deze* Regering of, hetgeen ze nu had verrigt, overeen kwam met art. 31 der concessie van de R. S., waarin de Regering de verpligting op zich nam, om de belangen dier Maatschappij op alle mogelijke wijzen te bevorderen.

De heer *van Hall*, *Minister van Finantien* (niet verstaanbaar), beantwoordde den heer Kien, en deed daarbij opmerken, dat bloote verklaringen, zonder aanvoering van bewijzen, ten dezen niet konden gelden.

De heer *van Diggelen* zou stemmen tegen de motie van den heer de Brauw, maar voor die van den heer Heemskerk; want hij had den Minister van Binnenl. Zaken leeren kennen als iemand niet in staat om mede te werken tot het schenken van privilegien of monopolien, noch om te plegen onregt, of de gedachte te koesteren eene schendige hand aan de Grondwet te slaan. Hij was overtuigd dat de moverende kracht van de handeling der Regering niet is geweest monopolie, maar hij was genegen daarin te zien de handeling van het bestuur, dat zich zal weten vrij te waren van beschuldigingen van flaauwheid in haar beheer.

De heer *Heemskerk Az.*, verzocht om in zijne motie het woord *concessionarissen* te veranderen in *concessien*.

De debatten werden gesloten, en de motie van den heer de Brauw werd *aangenomen* met 38 tegen 20 stemmen, waardoor die van den heer Heemskerk Az. werd vervallen verklaard.

Vóór: de heeren Wintgens, van Lynden, van Wintershoven, Hoffman, van Voorthuysen, van Heukelom, Bots, Thorbecke, Betz, Mackay, van Hoëvell, van der Poel, Heemskerk, Olivier, Kingma, de Lom de Berg, van Eck, van der Veen, Duymaer van Twist, Gevers Deynoot, Elout, Anemaet, Hengst, Beens, van Heiden Reinestein, Dullert, de Brauw, Hoynck van Papendrecht, Idserda, Hugenholtz, Oomen, Storm van 's Gravesande, Begram, Wybenga, Dommer van Poldersveldt, van Zuylen van Nyevelt, Kien en Meylink.

Tegen: de heeren Delprat, van Nispen, Reinders, Luyben, Heemskerk Az., Slicher, van Diggelen, van Franck, Westerhoff, Lycklama, Poolman, Hoekwater, Wichers, Sloet, Zijlker, de Kempenaer, van Foreest, de Poorter, Taets van Amerongen en de Voorzitter.

De vergadering is daarna gescheiden.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.